Беш йилликни муддатидан илгари бажарайлик!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

21-йил чиқиши

№ 103 (5196).

28 МАЙ СЕШАНБА

1974 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

ПЛАН МУДДАТИДАН ОЛДИН БАЖАРИЛДИ

Ўзбекистон ССР Марказий статистика бошқармасининг хабар беришича, республика саноат корхоналарининг коллективлари саноат маҳсулотини реализация қилиш ва буюмларнинг кўпчилик турини ишлаб чиқариш беш ойлик планини муддатидан олдин, 26 майда бажардилар. Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига, беш йилликнинг белгиловчи йили планини муддатидан олдин бажариш учун бошланган социалистик мусобақа кенг авж олдирилганлиги натижасида шундай муваффақиятга эришилди.

1974 йилнинг январь—май ойларида кўмир ва газ қазиб олиш, тракторлар ва трактор прицеплари, пахта толаси, пайпоқ, устки трикотаж, ўсимлик мойи, озиқ-овқат саноати маҳсулотлари ва маҳсулотнинг кўпгина бошқа турларини ишлаб чиқариш программаси ошириб бажарилмоқда.

(ЎзТАГ).

ҒЎЗА ПАРВАРИШИ АВЖИДА

2-«Далварзин» совхозининг 3-бўлимидаги Кулча Бозорбоев етакчилик қилаётган бригада заршуносларининг аҳди —юбилей йилида 94 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил етиштиришдир.

Улар шу ниятда ундириб олинган ғўза ниҳолларини меҳр билан парвариш қилмоқдалар. Ҳозиргача ғўзалар бир марта культивациядан чиқарилди. 2-парвариш ҳам бошлаб юборилди.

Ғўза парваришида Қ. Аҳмедова, Х. Қосимова, Б. Каримова каби ишчилар ва А. Тожибоев, Р. Маматқулов каби механизаторлар хизматлари каттадир. Ҳозир майдонлардаги ғўза ниҳоллари барқ уриб ривожланмоқда.

Ҳ. ТОХИРОВА,
А. РАИМҚУЛОВ.

БЕДА ЎРИШ ҚИЗҒИН

Баҳорнинг серёғин келиши дала ва қирларни яшнатиб юборди. Кўмкўк майсалар нақ белга тепади. Областимизнинг Бўка районидаги Ҳамза номли колхоз майдонларида ҳам бой беда ҳосили етиштирилди. Чорвадорлар ҳар бир кунни ғанимат билиб кўк массани ўришни қизитиб юбордилар.

— Бу йил зиммага улкан мажбурият олганмиз,— дейди колхоз раиси Йўлдош Ҳожиматов, — Ҳар гектар майдондан 150 центнердан беда йиғиштириб олишимиз лозим. Шу туфайли эрта баҳордан бедазорларни бороналаш, озиқлантириш, вақтида суғоришга катта аҳамият берилди.

Ҳозир далаларда мўл ҳосил етиштирилди. Пўлат агрегатлар бедани тез ва соз ўриб олмоқда. Механизаторлар ишини ўзаро социалистик мусобақа асосида ташкил этиб кунлик топшириқларни бир ярим-икки баравар қилиб бажаришмоқда.

Беда ўрим-йиғими билан бир қаторда сенаж бостириш ҳам бошлаб юборилди. Чорвадорлар бу йил жами минг тоннадан ортиқ тўйимли озуқа тайёрлашга бел боғлашган.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

МЕҲНАТКАШЛАРНИ КОММУНИСТИК РУҲДА ТАРБИЯЛАШ ВА ФАН-ТЕХНИКАНИ ТАРАҚҚИЙ ЭТТИРИШДА КУТУБХОНАЛАРНИНГ РОЛИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Шу масала юзасидан қабул қилинган қарорда қуйидагилар таъкидлаб ўтилади: кейинги йилларда мамлакатда кутубхоначилик ишини янада ривожлантириш, аҳолига китоб билан хизмат кўрсатишни яхшилаш соҳасида анча иш қилинди. Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқида 360 минг кутубхона бўлиб, уларнинг китоб фонди 3,3 миллиард нусхадан иборат. Булар 180 миллиондан ортиқ китобхонга хизмат қилмоқда.

Кутубхоналар Коммунистик партия ва Совет давлатининг сиёсатини актив пропаганда қилмоқдалар, совет кишиларини коммунистик руҳда тарбиялашда, уларнинг маданий ва илмий-техникавий савиясини оширишда партия ташкилотларига катта ёрдам бермоқдалар. Фан ютуқлари ва илғор тажрибани пропаганда қилиш, фан ва ишлаб чиқариш ходимларига ахборот-библиографик хизмат кўрсатиш соҳасида илмий, техника кутубхоналари, махсус ва оммавий кутубхоналарнинг фаолияти кенгайди. Кутубхоналарнинг илмий-техника ахбороти органлари билан алоқаси мустаҳкамланди.

Бизнинг мамлакатимизда кутубхоналар амалда халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларидаги корхоналар ва ташкилотларга, аҳоли яшайдиган ҳар бир пунктга, ҳар бир оилага хизмат кўрсатмоқда. Ҳамма жойда китоб фондларидан бемалол фойдаланилмоқда. Кутубхоналар китобхонларнинг талаб-эҳтиёжларини чуқурроқ ўрганиб, тўлароқ қондира бошладилар. Мамлакатнинг бир қанча шаҳарлари ва районларида кутубхона шохобчалари марказлаштирилмоқда. Бу эса аҳолига китоб билан хизмат кўрсатиш самарадорлигини анча оширишга ёрдам беради, кутубхоналарнинг куч-ғайратини ва моддий ресурсларини бирлаштириш, уларнинг фондларини тўлдириб туриш соҳасида ягона сиёсатни амалга ошириш имкониятини туғдиради.

Шу билан бирга КПСС Марказий Комитети қуйидагиларни уқтириб ўтади: кўп кутубхоналарнинг иш савияси, аҳолига китоб билан хизмат кўрсатишни ташкил этиш совет халқини коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида партия XXIV съезди томонидан қўйилган вазифаларга ҳали тўла жавоб бермаётир, меҳнаткашларнинг илмий ва маданий талаб-эҳтиёжларини тўла қондирмаётир. Ноёб китоблар кўпинча китобхонлар қўлига бориб етмай, узоқ вақт жовонларда туриб қолмоқда. Илмий-техника кутубхоналари ва махсус кутубхоналар фондларидан фойдаланиш даражаси паст. Янгидан нашр этилган адабиёт тўғрисида оператив ва собит қадамлик билан ахборот бериш кўнгилдагидек эмас, коммунистик руҳда тарбиялаш, экономика, философия, КПСС тарихи масалалари юзасидан, илмий-техника тараққиёти проблемалари юзасидан, шунингдек оммавий касб ишчиларига ёрдам бериш мақсадида тавсия кўрсаткичлари ва методик қўлланмалар кам нашр этилмоқда. Китобни пропаганда қилишда матбуот, радио, телевидениедан суст фойдаланилмоқда. Кутубхоначилик соҳасидаги илмий тадқиқотлар кўпинча конкрет характерда олиб борилмайди, конкрет таклифлар ва тавсияларни ишлаб чиқиш билан тугалланмайди. Китоб фондларини тўлдириб туриш соҳасидаги камчиликларга ҳали барҳам берилган эмас, кутубхоналарга кўпинча чакана савдода сотилмай қолган китоблар юборилади.

Кутубхоналарнинг турли идоралар бўйича сочиб юборилганлиги, уларнинг фондларини тўлдиришда кооперативлаштириш усулининг қўлланилмаётганлиги китоблардан кенгроқ ва самаралироқ фойдаланишга халақит бермоқда. Ҳақиқий эҳтиёж-талаблар эътиборга олинмай, жуда кўп миқдорда кичик-кичик кутубхоналарни очиш давом этмоқда. Кўпгина техникавий ва махсус кутубхоналар тор доирада иш олиб бориб, мутахассисларнинг бир қисмигагина хизмат кўрсатмоқдалар, илмий-техникавий ахборотни қидириб топиш, тайёрлаш ва ёйишнинг замонавий метод ҳамда воситаларидан суст фойдаланмоқдалар. Бир қанча министрликлар ва идоралар ўз қарамоғидаги ахборот органлари ва илмий-техника кутубхоналарининг ягона справка-ахборот фондлари негизида бамаслаҳат иш олиб боришларини шу вақтгача таъминламагачлар. Бу ҳол маблағлардан мақсадга мувофиқ фойдаланмасликка ва ишда параллелизмга олиб боради.

Қарорда бундай дейилади: ана шундай нуқсонларнинг рўй бераётганлигига сабаб шуки, иттифоқ маданият, олий ва ўрта махсус таълим, маориф министрликлари, СССР Министрлар Советининг фан ва техника Давлат комитети, ВЦСПС, кўпгина партия, совет, касаба союз, комсомол органлари кутубхоналарнинг иш мазмунига етарли даражада чуқур эътибор бермаётирлар, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш тўғрисида, кутубхона ходимлари кадрларини танлаш ва тарбиялаш, улар учун зарур уй-жой-маиший шароитларни вужудга келтириш тўғрисида тегишинча ғамхўрлик қилмаётирлар. Йирик кутубхоналарнинг талайгина қисми механизациялаштириш ва автоматлаштиришнинг замонавий воситалари билан, марказлаштирилган кутубхона системалари эса нусха кўчирувчи техника ва автотранспорт билан таъминланмаган.

КПСС Марказий Комитети иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларига, ўлка, область, шаҳар, район партия комитетларига, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига, СССР Маданият министрлигига, СССР Олий ва Урта махсус таълим министрлигига, СССР Маориф министрлигига, СССР Министрлар Советининг фан ва техника Давлат комитетига, ВЦСПСга, СССР Фанлар академиясига ва бошқа идораларга кутубхоналарнинг фаолиятини тубдан яхшилаш, уларнинг меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида партия ташкилотларининг муҳим таянч базаси, идеологик ва илмий-ахборот муассасалари сифатидаги ролини ошириш чораларини кўришни топширди.

Кутубхоналарнинг энг асосий вазифаси, деб таъкидлаб ўтилади қарорда, Коммунистик партия ва Совет давлатининг сиёсатини актив пропаганда қилишдан, янги кишига таълим ва тарбия бериш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш учун жуда кўп китоб бойликларидан тўлароқ фойдаланишдан иборат. Фан, техника ютуқларини ва илғор тажрибани ёйиш, халқ хўжалиги мутахассисларини илмий-техника ахбороти билан оператив суратда таъминлаш, китобхонларнинг билим даражаси, профессионал қизиқишлари ва ёш хусусиятларини эътиборга олиб, уларга табақалаштирилган тарзда ёрдам бериш юзасидан илмий, техникавий ва оммавий кутубхоналарнинг фаолиятини кенгайтириш зарур.

(Давоми 2-бетда).

ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги «Ленин йўли» колхози механизаторлари ғўзаларни сифатли культивация қилмоқдалар. Культивация билан бир пайтда 1600 гектардан ошиқ майдон қўшимча озиқлантирилди. Пахтакорлар бу йил ҳар гектар ердан 35 центнердан ошириб ҳосил кўтариш учун курашмоқдалар. Суратда (чапдан) бригада бошлиғи Д. Қамбаров, колхоз раиси К. Соттибоев ва илғор механик А. Саримсоқов ўртоқлар культивация сифатини кўздан кечирмоқдалар.

Г. Пун фотоси. (ЎзТАГ).

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЮКСНИНГ X СЪЕЗДИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Югославия Коммунистлар Союзи Президиумининг таклифига биноан, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг делегацияси 26 майда Москвадан Белградга Югославия Коммунистлар Союзининг X съездига жўнаб кетди. Делегация составида: КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Ленинград шаҳар комитетининг биринчи секретари Б. И. Аристов, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССРнинг ЮСФРдаги элчиси В. И. Степаков бор.

Внуково аэродромида К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар ва бошқалар делегацияни узатиб қолдилар.

Делегация шу куни Белградга келди.

БЕЛГРАД. 26 май. (ТАСС). Югославия Коммунистлар Союзининг 27 майда очиладиган X съездида қатнашиш учун Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг делегацияси бугун бу ерга келди. Делегацияга КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко бошчилик қилмоқда.

Аэропортда ЮКС президиуми ижроия бюросининг секретари С. Доланц, ЮКС президиумининг аъзоси Ц. Миятович, бошқа расмий кишилар делегацияни кутиб олдилар.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ АҚШДА

НЬЮ-ЙОРК, 27 май. (ТАСС). СССР Олий Совети Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссиясининг раиси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат. КПСС Марказий Комитети секретари Б. Н. Пономарев бошчилигида расмий визит билан Қўшма Штатларга келган СССР Олий Совети делегацияси АҚШнинг ғарбий соҳилига сафар қилиш программасини тамомлаб, Нью-Йоркка қайтиб келди.

ГУБЕРНАТОРЛАР ТАКЛИФИ БИЛАН

НЬЮ-ЙОРК, 27 май. (ТАСС). Украина ССР Министрлар Совети раиси А. П. Ляшко бошчилигида республикалар, ўлка ва областлар раҳбар ходимларидан иборат совет делегацияси АҚШ губернаторлари миллий конференциясининг таклифига биноан бу ерга келди. Делегация мамлакат бўйлаб сафар қилади, Америка маҳаллий ҳокимият органларининг фаолиятига доир масалалар хусусида, штатларнинг иқтисодий ва маъмурий проблемалари хусусида штат раҳбарлари билан фикрлашиб олади.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА БЕДА ЎРИШ ВА ДАҒАЛ ХАШАК ТАЙЁРЛАШ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 27 МАЙГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — ўрилган беда [гектар ҳисобида], иккинчи стун — топшириққа нисбатан [процент ҳисобида], учинчи стун — дағал хашак тайёрлаш [тонна ҳисобида], тўртинчи стун — топшириққа нисбатан [процент ҳисобида], бешинчи стун — сенаж бостириш [тонна ҳисобида], олтинчи стун — топшириққа нисбатан [процент ҳисобида].

Бекобод	2780	101,8	15050	60,2	14634	91,4
Янгийўл	2661	100,0	9980	38,4	9011	81,9
Калинин	3967	100,0	22470	42,8	20640	71,2
Қуйи Чирчиқ	3131	100,0	13503	40,3	10793	58,3
Бўка	2405	100,0	14625	54,2	12700	100,0
Оққўрғон	1972	96,7	11648	53,2	8995	89,9
Пискент	1896	88,2	7881	31,4	6606	45,5
Орджоникидзе	2030	86,2	7470	22,8	6690	35,2
Чиноз	2406	79,6	10157	28,2	8927	49,6
Ўрта Чирчиқ	1652	68,4	7524	27,8	6227	47,9
Оҳангарон	2344	63,5	13198	31,4	10600	57,3
Юқори Чирчиқ	2142	41,5	9582	21,3	8031	66,9
Бўстонлиқ	1197	32,6	6974	17,4	6856	62,3
Область бўйича	30563	77,5	150062	37,5	130710	65,3

ҲАР ТОМЧИ СУВ ҲИСОБДА БЎЛСИН, ҒЎЗА ОБИ-ҲАЁТГА ҚОНСИН

Сув кам бўлиши кутилаётган бу йилги шароитда қандай тадбирларни амалга ошириш керак. Оқова, зовур ва коллекторлар суви исроф қилинмасин. Насослар тортиб берган сув пахтазорларни яшнатсин. Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхози правлениеси катта-кичик каналлар, ариқлар ва бошқа сув тармоқлари изминн ўз қўлига олди. Хўжалик раҳбари, пахтакорлар область Советининг аъзоси Каримберди Эгамбердиев сувчилар штатининг бошлиғи. Сўз — колхоз раиси К. ЭГАМБЕРДИЕВГА.

Ғўзани қуёш фарзанди дейишади. Ҳақиқатан ҳам шундай. Бирорта экин бу экин сингари кўп миқдордаги иссиқликни ўзига сингдира олмаса керак. Шу сабабли ҳам, яъни танасига иссиқлик кўп ўтган ғўза пахта пишиб очилгунча, ҳатто ундан кейин ҳам сув талаб бўлади. Қуёш тафти оби-ҳаёт билан омихта қилинмас, томирига малҳамдек сингидирилмас экан, кўзланган мақсадга эришиб бўлмайди. Бу оддий ҳақиқат ҳамма вақт бизнинг эътиборимизда. Биз унга иш фаолиятимиз давомида тўла амал қиламиз.

Қиш фаслида сув манбаларида қорнинг оз бўлганлиги туфайли бу йил сувнинг камчил бўлиши эҳтимоли борлигини мутахассислар кўкламдаёқ айтган эдилар. Буни биз шу кунларда кўриб, сезиб турибмиз: бизнинг қишлоқлар Оҳангарон дарёси ва Тошкент денгизи яқинига жойлашган. Ҳозирги кунларда дарёда қанча сув оқаяпти, денгизга сув тўпланиши қай аҳволда, бултур шу кунларда қанақа эди, — бу ҳаммадан кўра бизга кўпроқ маълум. Ҳақиқатдан ҳам сувнинг камлиги ҳозирданоқ сезилиб қолмоқда. Агар бу соҳада шошилинч чоралар кўрилмаса, оқилона тадбирлар белгиланмаса, доғда қолиш ҳеч гап эмас.

Колхозимиз мисолида баъзи фикр ва мулоҳазаларни айтиб ўтмоқчиман. Ерларимизнинг кўп қисми паст-баланд бўлиб, сариқ тупроқли ерлар. Бундай ерлар Янгийўл, Чиноз, Бўка районларида, Оққўрғондаги қатор хўжаликларда катта майдонларни ташкил этади, тупроқ структураси жиҳатидан сувни кўп талаб қилади. Шунинг учун ҳам ўтган йили ғўзаларни асосан 4—5 марта суғорган эдик. 1450 гектар ернинг ҳар гектаридан 37,6 центнердан пахта йиғиб олдик. Бу йилги мажбуриятимиз —гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» етиштириш. Сув кам бўлиши кутилаётган бу йилги шароитда ҳосилдорликни бултургига қараганда гектарига салкам 3 центнердан ошириш тўғрисидаги ваъда қуруқ гап бўлиб қолмаслиги учун янги сув ресурсларини қидириб топиш, сувдан фойдаланишни қаттиқ назорат қилиш, сувчилар ишини тўғри ташкил этиб, уларнинг моддий манфаатдорликлари тўғрисида чинакамига ғамхўрлик кўрсатиш, маданий-маиший шароит яратиб бериш тўғрисида алоҳида иш юритиш вазифалар вазифасидир.

Янги сув ресурсларини қидириб топиш, деганда нимани тушунамиз? Биз бунда шуни эътиборга олаётирмизки, ҳар бир хўжаликда, шу жумладан бизнинг колхозда ҳам, катта-кичик зовур, коллектор, уёқдан-буёқдан оқава келиб тушадиган ташлама ариқлар бор. Ана шу ерлардаги сувни зое кетказмаслик тўғрисида жиддий ўйламасак, катта бойликни бой бериб қўйган бўламиз.

Биз ўтган йилларда ҳам насосларни ишлатиб, ана шундай сувлар билан пахтазорларни суғориб келганмиз. Бултур олтита насос ишлаб турди. Бу йил улар сонини 10 тага етказамиз. Бу насослар билан қўшни Пискент районидан келадиган оқава сувлар ва колхоз ичидаги зовур сувлари тортилиб, пахтазорларга оқизилади.

Сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш, деганда нимани тушуниш керак? Маълумки, қаторларга тараб қўйилган сув баъзан мўлжалдагидан узоқ вақт оқиб ётади. Бу билан ғўза сувга қонмайди, уни сув эзиб қўяди. Деҳқонлар буни кўриб, «сувни миясига чиқариб юборибсан-ку» дейдилар. Шунинг учун суғоришни маромида ўтказиш, ғўзани эзиб ҳам, чанқатиб ҳам қўймаслик учун курашилмоғи керак.

Колхозимизда барча майдонлардаги ғўза биринчи сувдан асосан чиқариб бўлинди. Гектарларда кўчатларнинг бутлаб олинганлиги пахтакорларни қувонтирмоқда. Колхозчи ҳам, сувчи ҳам, механизаторлар ҳам ҳар бир туп ғўзани авайлаб, меҳр билан парвариш қилаётгани учун ғўза кеча-кундуз ўсиб ривожланмоқда. Олди ғўзалар шоналай бошлади. Биз парвариш ишларини суғориш билан боғлаб олиб борамиз. Культивация, ўғитлаш, суғориш ўртасида узилишга асло йўл қўймаймиз. Ҳар бир ишнинг сифатли бажарилиши устидан қаттиқ назорат ўрнатамиз.

Яна шундай пайтлар ҳам бўладики, ғўзани суғориш учун катта ариқдан сув очилади. Очилади-да, ўқариқ, ғўза қаторлари олдиндан тайёрлаб қўйилмаганлиги сабабли бир қанча вақт бошқа ёққа оқиб, исроф бўлади. Бизнинг сувчилар, бригада бошлиқлари бундай қилмайдилар, эртага сув тараладиган далаларни бугун ҳартарғфлама ҳозирлаб қўядилар, юқоридан сув очилиши билан у тўппа-тўғри далаларга бўлинаверади.

Колхоз раҳбарлари, бригада бошлиқлари ва умуман хўжалик ишларини бошқараётган кишилар фақат сув камчил бўладиган бу йилги шароитдагина эмас, умуман ҳамма вақт ҳам сувнинг исроф бўлишига йўл қўймасликлари, бунинг учун доимо иш тепасида бўлишлари, сувдан, сувчилар ишидан, уларга яратиб берилган шароитлардан хабардор бўлиб туришлари, кеча-кундуз меҳнат қилаётган сувчилар тўғрисида, алоҳида ғамхўрлик кўрсатишлари талаб этилади.

Бултур сувчилар сони 130 кишига етказилган эди. Улар ўз ишларига масъулиятни тўла ҳис қилган ҳолда, касб-корларига чиндан ҳам муҳаббат қўйган ҳолда меҳнат қилганликлари учун сувдан яхши фойдаланилди, барча майдонларда ғўза сувга қонди. Бунинг натижаси ёмон бўлмади. Колхозимиз ҳосилдорлик жиҳатидан илғор колхозлар даражасига етиб олди. **Бу йил сувчилар сонини кўпайтириш шунинг учун ҳам муҳимки, насос тортиб бераётган сувни олиб келишда, далаларни суғоришга тайёрлашда сувчилар сонини кўпайтирмай туриб, кўзланган мақсадга эришиш мумкин эмас. Шу мақсадга сувчиларни дастлаб 160, саратонга бориб эса 180 кишига кўпайтиришни мўлжалладик.**

Сувчилар иши нормал бориши, уларга амалий жиҳатдан кўмаклашиш мақсадида далаларда кўп йиллардан бери сувчилик қилиб келган, бу касб усталари — ветеран сувчиларимиз шу кунларда бизга ёрдамга келдилар. Улар маслаҳат берибгина эмас, сув камчил бўладиган бу йилги шароитда қандай йўл тутиш, ғўзани қай усулда суғориш ишларида амалий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Соат Эргашев, Олимбой Адашев, Тошдавлат Бозоровлар сув сероб ва камчил бўлган йилларни кўп кўрганлар, табиий шароитга қараб иш юритиш йўлларини яхши биладилар. Ана шу моҳир сувчиларнинг айтишига қараганда, **сув камчил бўлган йилларда ғўза қаторлари узунлигини бирмунча қисқартириш, қатордаги сувни тезроқ этаклашига эришиш, далада сувни тутмаслик ва ғўзаларни талабига қараб оз нормада тез-тез суғориб туриш муҳимдир.** Агротехника билимини эгаллаган Исоқул Каттабеков, Малик Муродов, Машраб Баҳодиров, Ойдин Нишонова, шунингдек правление аъзолари суғориш ишларини ташкил этиб, сувчилар билан бирга далада меҳнат қилмоқдалар.

Бу йилги шароитнинг мураккаблигини ҳисобга олиб, сувчиларга ҳақ тўлаш ва уларнинг иш нормасини қайта кўриб чиқдик. Паст текисликларда 80 сотих ерни суғорган сувчига 9 сўм 01 тийин пул тўланади. Қир ерларда 60 сотих ерда иш бажарган сувчига эса 11 сўм 28 кийин берилади. Бунда биринчи навбатда ишнинг сифатига алоҳида эътибор қилинади. Бундан ташқари, ҳамма сувчиларни махсус кийимлар билан таъмин этганмиз. Уларга иссиқ овқат қилиб берилади, талаб-эҳтиёжлари ҳисобга олинади.

Социалистик мусобақа асосида ишлаётган Ҳусан Сойматов, Турғун Исмодиёров, Абдураҳим Сулаймонов, Мадраим Алиев, Элвердин Усмонов, Маҳмуд Сангинов каби илғор сувчилар белгиланган нормаларини ошириб бажаришда бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ёш сувчиларни бу касбга ўргатишга алоҳида эътибор бермоқда. Қишлоғимиздаги ўрта мактабни битириб чиққан йигитларнинг 80 проценти ўз колхозларида қолиб ишламоқдалар. Уларнинг кўпчилиги тажрибали сувчилар ёнида бўлиб ўз маҳоратларини ошираётирлар.

Деҳқонлар мўл ҳосил олишнинг асоси — ер, сув, ўғит ва қуёш отаси эса меҳнат, деб таърифлайдилар. Ҳақиқатан ҳам, ер, сув етарли бўлгани, ўғит жамғариб қўйилгани билан буларнинг ҳаммаси қуёш тафтидан фойдаланса-ю, унга инсон меҳнати сингмаса, натижа чиқмайди. Меҳнатсевар колхозчиларимиз, механизаторларимиз буни жуда яхши биладилар. Улар мўл ҳосил етиштириш йўлида ҳарқандай табиий қийинчиликларни ҳам енгиб, экинлардан айниқса, пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун курашадилар. Гектаридан олинадиган 40 центнердан пахта ҳосили республикамиз юбилейига бизнинг совғамиз бўлади.

Бунинг учун биз бу йилги шароитда ғўзаларни ёзнинг ҳамма ойларида сувга қонишини, мўл ҳосил тўгишини таъмин этамиз. Сув ресурсларидан тўла ва унумли фойдаланамиз. Бир томчи сувни ҳам исроф қилмаймиз. Экин қони бўлган оби-ҳаёт ҳамма вақт экинзорларни яшнатаверди.

МЕҲНАТКАШЛАРНИ КОММУНИСТИК РУҲДА ТАРБИЯЛАШ ВА ФАН-ТЕХНИКАНИ ТАРАҚҚИЙ ЭТТИРИШДА КУТУБХОНАЛАРНИНГ РОЛИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

[Боши 1-бетда].

Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, меҳнаткашлар депутатлари Советлари ўлка ва область ижроия комитетларига 1974—1980 йилларда давлатга қарашли оммавий кутубхоналарни марказлаштириш ва бунинг учун шаҳар ва район кутубхоналари негизида ягона шохобчаларни вужудга келтириш топширилди. Бу шохобчаларнинг умумий штати, китоб фонди бўлсин, улар марказлаштирилган тартибда китоблар билан таъминлансин ва китоблар ҳақидаги қисқача маълумотлар ёзиб борилсин. СССР Маданият министрлигига давлатга қарашли оммавий кутубхоналарни марказлаштириш тўғрисидаги Низомни ва уларни аҳолига хизмат кўрсатишнинг янги системасига ўтказиш методикасини ишлаб чиқиш топширилди. Қайта қуриш ишлари давлат бюджетидан кутубхона шохобчасини таъминлаш ва ривожлантириш учун ажратиб бериладиган маблағ доирасида амалга оширилиши лозим. Айни вақтда министрликлар ва идоралар, ВЦСПС ўз ихтиёридаги кутубхона шохобчаларини марказлаштириш тадбирларини ишлаб чиқишлари, бунда тармоқ ва идоралараро марказлаштирилган системаларни вужудга келтиришни кўзда тутишлари, уларнинг ўзаро маҳкам алоқа боғлашларини таъминлашлари зарур. СССР Министрлар Советининг фан ва техника Давлат комитети, министрликлар ва идоралар ҳам ягона справка-ахборот фондларини вужудга келтириш соҳасидаги ишларни мувофиқлаштириб олиб бориш йўлида бутуниттифоқ, тармоқ, республика ва территориал ахборот органлари ҳамда уларга қарашли кутубхоналарнинг ролини оширишлари лозим.

КПСС Марказий Комитети СССР Министрлар Советининг нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат комитетига кутубхоналарни китоблар билан таъминлашни яхшилашни, уларнинг янгидан нашр этиладиган адабиёт ҳақидаги буюртмаларини ўз вақтида қондиришни таъминлашни, кутубхона туркумидаги китобларни оммавий кутубхоналарнинг эҳтиёжларини қондирадиган тиражда кўпроқ босиб чиқаришни кўзда тутишни, барча кутубхона коллекторларида олинадиган адабиётни марказлаштирилган тартибда ишлашни таъминлашни топширди. СССР Госпланига кутубхоналар коллекторларининг товар оборотини китоб савдоси ташкилотларининг чакана товар оборотига киритиш тўғрисидаги масалани ҳал этиш топширилди.

Қарорда илмий кутубхоналар ва область кутубхоналарининг китоб фондларини рационал ташкил этиш, уларни мамлакатнинг асосий иқтисодий районлари бўйича планли жойлаштириш мақсадида нашр этилганидан буён ўтган йиллар мобайнида кам фойдаланилаётган китоблар кутубхона-депозитарийларда миқдори чекланган даражада сақланади, деб белгиланди. Бошқа кутубхоналар қайси идора ихтиёрида бўлишидан қатъий назар, кам фойдаланилаётган китобларни депозитарийларга топширишлари ва зарур бўлиб қолган тақдирда бу китобларни кутубхоналараро абонемент бўйича оригинал ҳолда ёки уларнинг копиясини олишлари лозим.

СССР Маданият министрлигига, СССР Министрлар Советининг фан ва техника Давлат комитетига, СССР Фанлар академияси президиумига ҳамда СССР Олий ва Ўрта махсус таълим министрлигига Умумиттифоқ аҳамиятига эга бўлган кутубхона—депозитарийларнинг рўйхатини ва уларнинг фаолияти тўғрисидаги Низомни олти ой мобайнида тасдиқлаш топширилди.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига СССР Маданият министрлиги ва СССР Министрлар Советининг фан ва техника Давлат комитети билан биргаликда республика ва областлараро аҳамиятга молик бўлган кутубхона—депозитарийларнинг рўйхатини тасдиқлаш топширилди.

СССР Маданият министрлигига ва СССР Министрлар Советининг фан ва техника Давлат комитетига манфаатдор идоралар билан келишган ҳолда мамлакатда кутубхоначилик ишини ривожлантиришнинг асосий йўналишларини, шохобчаларни жойлаштиришнинг ягона принципларини, турли идоралар ихтиёрида бўлган кутубхоналарнинг фаолиятини тартибга солувчи дастур ҳужжатларни ишлаб чиқиш топширилди. Мамлакатда кутубхоначилик ишига раҳбарликни мувофиқлаштириб олиб бориш учун СССР Маданият министрлиги ҳузурида Давлат идоралараро кутубхона комиссиясини тузиш зарур деб топилди.

КПСС Марказий Комитети иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига, СССР Маданият министрлигига ва СССР Маориф министрлигига болалар ва ўсмирларга кутубхона хизматини янада яхшилаш учун тегишли чоралар кўришни топширди. Қарорда кўзда тутилганидек, 1974—1976 йилларда республика ва область болалар ҳамда ўсмирлар кутубхоналарини, шунингдек район марказларида болалар кутубхоналарини ташкил этиш тугалланади. СССР Маданият министрлигига барча идораларнинг болалар ва ўсмирларга хизмат кўрсатадиган кутубхоналарига методик раҳбарликни таъминлаш, уларнинг фаолиятини ёш авлодни коммунистик ахлоқ, Ватанга муҳаббат, билимга интилиш ва меҳнатсеварлик каби юксак принциплар руҳида тарбиялашда мактабга амалий ёрдам беришга қаратиш топширилди.

КПСС Марказий Комитети кутубхонашунослик ва библиография соҳасидаги илмий-тадқиқот ишларини янада ривожлантириш ва яхшилашни таъмин этиш зарурлигига бир қанча министрликлар ва идораларнинг, СССР Фанлар академиясининг эътиборини жалб этди. Умумиттифоқ илмий-методик марказлар сифатида В. И. Ленин номли СССР Давлат кутубхонасининг ролини, илмий-техника ва махсус кутубхоналар бўйича СССР Давлат оммавий илмий-техника кутубхонасининг ролини кучайтириш таклиф қилинди. Иш тажрибасини мунтазам суратда айирбошлаш ва кутубхона қурилиши ютуқларини кўнгилдагидек ёйиш мақсадида «Библиотекарь» журнали умумиттифоқ журналига — СССР Маданият министрлиги ва РСФСР Маданият министрлиги органига айлантирилди.

Қарорда яна бундай дейилади:

партия, Совет, касаба союз ва хўжалик органлари кадрлар танлаш ва тарбиялашга эътиборни кучайтиришлари, кутубхоналарни малакали ходимлар билан мустаҳкамлашлари зарур. Барча кутубхоналар учун кадрлар тайёрлаш сифатини ошириш, олий маълумотли ходимларни кўпроқ тайёрлашга ва уларни ихтисослаштиришга алоҳида эътибор бериш таклиф қилинди. СССР Олий ва Ўрта махсус таълим министрлигига, СССР Маориф министрлигига, ўз ихтиёрида олий ва ўрта махсус ўқув юртлари бўлган министрликлар ҳамда идораларга студентлар ва ўқувчиларнинг кутубхоначилик-библиографик билимларнинг асосларини эгаллашларини таъминлайдиган тадбирларни кўриш топширилди.

СССР Министрлар Советининг меҳнат ва иш ҳақи масалалари билан шуғулланувчи давлат комитетига, СССР Молия министрлигига, СССР Министрлар Советининг фан ва техника Давлат комитетига, ВЦСПСга, СССР Маданият министрлигига кутубхоналарни ходимлар меҳнат ҳақи бўйича группаларга киритиш юзасидан янги тартиб ишлаб чиқиш ва китобхонларга хизмат кўрсатиш соҳасидаги иш ҳажмини ана шу тартибга асос қилиб олиш топширилди.

КПСС Марказий Комитети иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига, партия, совет ва касаба союз органларига, министрликлар ва идораларга кутубхоналарнинг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш, уларни планли жойлаштириш тадбирларини амалга оширишни топширди. Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига, министрликлар ва идораларга зарурат туғилган тақдирда кутубхоналарга уй-жой биноларининг биринчи қаватларидан жой ажратиб беришга рухсат этилди. Бунинг учун зарур бўлган харажатлар чакана савдо, умумий овқатланиш корхоналари ва аҳолига маиший хизмат корхоналарини барпо этиш учун уй-жой қурилишидан ажратиб бериладиган маблағлар ҳисобига кўчирилиши керак.

СССР Госпланига 1976—1980 йилларга мўлжалланган халқ хўжалик плани лойиҳасини ишлаб чиқиш вақтида кутубхона асбоб-ускуналарини, механизация воситалари ва кўп нусха кўчирадиган техника воситалари ишлаб чиқаришни кўпайтиришни кўзда тутиш топширилди. СССР Госстройига ва СССР Маданият министрлигига 1974—1976 йилларда мамлакатнинг турли районлари учун кутубхона биноларининг янги типовой лойиҳаларини ишлаб чиқиш таклиф қилинди.

ЯНГИ УФҚЛАР САРИ

Умумий партия мажлиси тугади. Коммунистлар янги ҳосилга тайёргарлик вазифасини муҳокама қилиб, қимматли фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Айниқса, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга тезкорлик билан жорий этиш бўйича айтилган мулоҳазалардан партком секретари Ли Юнни Васильевич мамнун бўлди.

Пилла қурти боқиш мавсуми— масъулиятли давр. Бу иш ғўза парваришига заррача ҳалал бермаслиги учун тадбиркорлик талаб этилади. Ана шунда коммунистлар ташаббускорлиги, авангардлиги зарур. Пилла саралайдиган техникани созлашни улар оталиққа олишди. Қўшқаторлаб ва туксизлантирилган чигит экишни ҳам мажлисда келишиб олдилар.

Мажлиснинг эртасига партком хонасига механизатор, ёш коммунист Абдували Тожибоев кириб келди.

—Кел, Абдували, — юзланди партком секретари.

Йигит тортиниброқ гап бошлади:

—Мажлисда кеча айтилган гапларга қўшимча бир таклифим бор. Карталарнинг чети, бурчак жойларини ҳайдаш оғир, кўпинча кемтик ерлар қолиб кетади. Трактор бундай бурчакларга кирса ҳам айланаётганида яна ҳайдалган ерни босиб юборади. Мен бундай жойларни ғилдиракли тракторда, қўлбола плугда ҳайдасак, дегандим.

— Қандай плуг?!

Абдували стол устидаги бир парча қоғозни олиб чиза бошлади.

— Қўлбола плуг мана бундай бўлиши керак, икки корпусли, тракторга илиниш тартиби эса мана бундай...

— Фикринг яхши, — маъқуллади партком секретари, лойиҳани кўраркан, мамнунлик билан Ахир бу рационализаторлик-ку! Плугни ким ясайди?

— Ўзимиз, ким бўларди, — дадилланди йигит. — Устахонада руҳсат беришса бўлди. Режани амалга оширсак, ер четларини сифатли шудгорлашдан ташқари экин майдонига яна бир неча гектар ер қўшилар экан...

Ҳа, фан ва техника янгиликларини тезроқ ишлаб чиқаришга татбиқ этиш, ундан унумли фойдаланиш ҳақида ғамхўрлик қилинаётгани учун хўжаликда техникадан фойдаланиш юқори даражада. Натижада ҳамма тармоқлар бўйича планлар зиёдаси билан адо этиб келинмоқда.

Ўтган йили Ўрта Чирчиқ райондаги Ленин номли колхоз пахтакорлари пландаги 24,5 центнер ўрнига гектаридан 31,62 центнердан «оқ олтин» хирмонини ярат дилар. Шунингдек, шоли, ғалла, чорвачилик планлари ортиғи билан адо этилди. Бу муваффақиятларда, айниқса, партия ташкилоти амалга ошираётган тадбирлар ибратлидир. Партия ташкилоти, аввало, активлар билан ишлашни намунали йўлга қўйган.

Биз яқинда ана шу хўжаликда бўлиб, тўққизинчи беш йиллик тўртинчи йилида улкан хирмон кўтариш ниятида қилинаётган ишларнинг гувоҳи бўлдик.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб меҳнат туҳфалари билан кутиб олиш нияти хўжаликнинг ҳар бир аъзоси дилига жо бўлган. Бу ерда дала шароитида ўтказилаётган илмий тадқиқотларни ҳам, рационализаторлик ҳаракатини ҳам, илғорлар тажрибаларини кенг пропаганда қилиш намуналарини ҳам кўриш мумкин.

Мана, биз пиллачилик бригадасининг бошлиғи коммунист Абдували Тожибоевнинг хонадонидамиз: Ўртада икки тахтанов ясалиб, икки боши бир-бирига уланиб қўйилган. Ичидаги кўм-кўк сувни насос нов бўйлаб айлантириб ҳайдамоқда. Бу ерда тошкентлик олимларнинг янгилиги, пилладан мўл ҳосил кўтаришда хлорелладан фойдаланиш ҳақидаги тавсияси синаб кўрилаётган экан.

—Олимлар билан ҳамкорлик ишимизга барака бермоқда, — дейди А. Тожибоев. — Уларнинг фикрича хлорелла қўшиб боқилгач пилла қурти белгиланганидан 3—4 кун аввал пилла ўраши ва ҳосили 30 процентга кўп бўлиши керак. Қуртларнинг ўсиши бу фикрни юз фоиз исбот этмоқда.

Хлорелла тут баргига сепиб берилаётгандан бери илмий, хулосада айтилганидек, кунига олти марта ўрнига уч марта барг солинаяпти. Пилла қуртининг ўсиши тезлашибди.

— Энди, — деб давом этди А. Тожибоев, — далада иш қизиган пайтда пиллани саралаш ишидан ҳам қутилдик. Районда биринчи бўлиб пилла сархиллайдиган агрегат сотиб олинди. Бу янги механизм бир соатда 80 килограмм пиллани ҳиллаб беради. Бу, демак, айни долзарб кунларда ҳар куни 30 колхозчини сермашаққат меҳнатдан озод қилишдир.

ИШ СИФАТИ, МЕҲНАТ ШАРАФИ УЧУН

Биз кекса коммунист Соибжамол Жўраева хонадонида ҳам бўлдик. Соибжамол опа ўтган йили бир қути қурт уруғидан 130 килограмм пилла олган экан. Унинг бу йилги аҳди ярим қутидан 90 килограмм ҳосил олишдир.

Манзура Ҳайитова ҳам боқимидаги ҳар бир қути уруғдан камида 130 килограмм пилла олиш ниятида эканлигини айтди. Хўжалик пиллакорларининг юбилей йилидаги аҳдлари ҳақиқатан юксак: ҳар қути қурт уруғидан 55 килограмм ўрнига 70 килограммдан пилла олиш.

Пиллакорлар ҳузуридан чиқиб пахтазор томон йўл олдик. Худойберган Раҳимбоев бошлиқ бригадада культиваторлар иккинчи бор ерни юмшатмоқда. Бригада коллективи планда бегиланган 28 центнер ўрнига 35 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд-паймон қилган. Шийпондаги «Ҳурмат тахтаси»да шу кунларда меҳнат жабҳасида намуна кўрсатаётган кишиларнинг расмлари осиғлик. Уларнинг кўпчилиги коммунистлар.

Колхоз партия комитетининг аъзоси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пахтакор Жанор Ёқубова бошлиқ 8-бригадада ҳам социалистик мусобақанинг намунали йўлга қўйилганининг гувоҳи бўлдик. Бригадада бир неча йил бурун ҳосилдорлик 20 центнердан ошмас эди. Шунда партия комитети актив коммунист Ж. Ёқубовани бригада бошлиғлигига тавсия этди. Биринчи йилиёқ план ортиғи билан адо этилди. Ўтган йили белгиланган 27 центнер ўрнига 37,5 центнердан хирмон кўтарилди.

— Муваффақиятимизнинг сирларидан бири, — дейди бригада бошлиғи биз билан суҳбатда, — социалистик мусобақадир. Янги бригадага бошлиқ бўлган йилим колхозимиздаги энг илғор ҳисобланган Болтахўжа Исматов бригадаси билан мусобақалашдик. Кейинги пайтларда муҳим паллаларда бир-биримизнинг далаларимизга тез-тез бориб турадиган бўлиб қолдик. Дастлаб уларда ҳосилдорлик биздагидан ўн центнердан ошиқ бўлган бўлса, ўтган йил ниҳоятда 0,2 центнер орқада қолдик. Бу йилги маррамиз — 40 центнер. Мусобақадошимиздан ошиб кетиш ниятимиз бор.

Ўтган йили хўжаликда ҳар бир гектар ердан пландаги 24,5 центнер ўрнига 31,62 центнердан баракали ҳосил кўтарилган эди. Бу йил 35 центнердан ҳосил кўтариш учун «оқ олтин» ижодкорлари фидокорлик намуналарини намойиш этишаётир.

Колхозда бу йил 350 гектар майдонга чигит қўш қаторлаб экилди. Чигитни туксизлантириб экиш туфайли яганага эҳтиёж қолмади. Бир неча йилдирки, чеканка машина зиммасига юкланган. Биринчи культивацияда гектарига 200 килограммдан селитра, 400 килограммдан фосфор сепилди. Эрта-индин иккинчи культивация тугалланади.

Ҳар бир бригадада звенода партия ташкилоти томонидан ғўза парвариши даври учун белгиланган тадбирларни амалга оширишда коммунистлар бош-қош бўлмоқдалар.

Б. ПУЛАТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

УНУМДОРЛИК ОШМОҚДА

Социалистик Чирчиқ шаҳрининг барча саноат корхоналари коллективлари тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи тўртинчи йили планини муваффақиятли бажариш, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг ярим асрлик олтин тўйини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдирмоқдалар.

Шаҳар саноатчилари ишлаб чиқаришнинг барча техник-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш имкониятларини [illegible] мавжуд ички резервлардан унумли фойдаланиш, иш маданиятини ошириш, жараёнларни механизациялаш учун новаторлар ҳаракатини кенгайтиряптилар. Шу туфайли ҳам давлат планлари деярли барча корхоналар коллективлари томонидан тўла ва зиёдаси билан адо этилмоқда. Шаҳар саноатчилари ҳозир беш ойлик маҳсулот реализация қилиш топшириғини бажариш арафасида турибдилар.

Чирчиқликлар ўтган тўрт ойда қувончли меҳнат зафарларини қўлга киритишди. Маҳсулот реализация қилиш плани салкам 103 процент бажарилди. Қўшимча равишда [illegible] сўмлик турли-туман машина-механизмлар, кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқарилди. Айниқса, трансформатор, «Ўзбекхиммаш», «Чирчиқсельмаш» заводлари, пойафзал фабрикаси меҳнат аҳли бу ютуққа салмоқли ҳисса қўшдилар. Бу корхоналар коллективлари ўтган тўрт ой мобайнида пландагидан ташқари кўплаб маҳсулот ишлаб чиқардилар.

Шаҳар саноатчилари ишлаб чиқаришнинг бошқа соҳаларини муттасил яхшилаб бормоқдалар. Жумладан, меҳнат унумдорлигини ўсиш суръати ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1,3 процент ортди. Тайёрланаётган маҳсулот таннархининг камайтирилиши эвазига кўпгина қўшимча жамғарма олинди.

СССР Олий Советига сайловлар муносабати билан Совет Иттифоқининг барча сайловчиларига, гражданларига КПСС Марказий Комитетининг Мурожаати бутун областимиз меҳнаткашлари қатори чирчиқликларни янада унумли ишлашга руҳлантириб юборди. Барча корхоналар коллективлари меҳнатда эришилган ютуқларни янада мустаҳкамлаш, Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши йўлида [illegible] меҳнат ғалабаларини қўлга киритиш учун мусобақани янада кенг авж олдиришга жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Я. САЛИМОВ.

ГАЗЕТХОН ИЛТИМОСИГА КЎРА

Суратда: таниқли олим М. Асқаров илмий ходимлар билан.

ОЛИМ БЎЛСАНГ —ОЛАМ СЕНИКИ

ҲУРМАТЛИ редакция! Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига сайланган янги мухбир аъзоларидан бири М. А. Асқаровдир. Бу таниқли олим фаолияти ҳақида тўлароқ маълумот беришингизни илтимос қиламиз...

ТошПИ студентлари: Ф. Хўжаев, М. Қодиров, Ҳ. Акбаров, Т. Шарипов».

Штатсиз мухбиримиз С. САИДҚОСИМОВ Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Мирхожи Асқарович Асқаров билан учрашди ва у раҳбарлик қилаётган Химия институти ишлари билан танишди. Қуйида шу ҳақда ҳикоя қилинади.

Машҳур кимёгар олим Н. Д. Зелинскийнинг «Кимё билан қизиқиб, уни ўзи учун мутахассислик сифатида танлаб олганлар ичида бундан афсусланувчи бирор кимса топилмаса керак» деган сўзлари ёш ходим Мирхожи акани мўъжизакор фан даргоҳи сари бошлади.

Ўрта мактабни битириб, кимёгар бўлиш орзусида у Москвадаги Енгил саноат технологияси институтига ўқишга кирди. Талабалик йиллари илмий ишга берилди. Олий ўқув юртини тугатгач, ёш инженер-технолог Д. И. Менделеев номли Химия-технология институти аспирантурасига ўқишга юборилди. Тинимсиз меҳнат эвазига М. Асқаров 1957 йили Москвада янги полиамидлар синтез қилиш соҳасида кандидатлик диссертациясини муваффақиятли ёқлади.

Олимнинг фаолияти юқори малакали мутахассислар тайёрлаш билан узвий боғланди. Республикамиз олий ўқув юртларида таҳсил кўраётган бўлажак кимёгарлар олимнинг ҳамкасблари билан ҳамкорликда ёзган «Синтетик полимерлар химияси» ва «Полимерлар химияси бўйича практикум» каби оригинал дарслик ва қўлланмалардан фойдаланиб келмоқдалар. Айниқса, Тошкент политехника институти студентлари М. Асқаровни яхши билишади. У 1957 йилдан бошлаб кимё фанининг бир қанча муҳим йўналишлари бўйича бу ерда лекциялар ўқиб келмоқда.

Институтдаги полимерлар муаммоси лабораториясига жамоатчилик асосида раҳбарлик қилмоқда. Бу лабораториянинг эришган кейинги муҳим ютуқларидан бири дока билан армирланган уч қаватли плёнканинг тайёрланиши бўлди. Ёруғликни яхши ўтказувчи бу материал теплицаларда жуда қўл келди. Тошкентдаги «Узгипросельстрой» институти биринчи марта ойна ўрнига янги топилган полиэтилен пленкаси ишлатиладиган теплицаларнинг лойиҳасини ишлаб чиқди. Янгилик теплица қурилишини осонлаштиради, унинг қиммати икки баравар арзонлашади, металл каркаслар учун керакли ҳаражат анча камаяди.

Олим М. Асқаров 1959 йили Ўзбекистон ФА Полимерлар химияси институтига ишга ўтиб, полимерлар синтези лабораторияси мудири бўлиб ишлай бошлади. Олим раҳбарлигида кўпгина янги полимерлар синтез қилиниб, уларнинг физик-кимёвий хоссалари ўрганилди. Бу эса кимё фанини муҳим илмий маълумотлар билан бойитди. Айниқса, республикамиздаги арзон хомашё манбаларидан фойдаланиб, мономер ва полимерлар олишнинг осон усуллари ишлаб чиқилиши катта амалий аҳамиятга эгадир.

Целлюлозанинг уланган винил полимерлари билан сополимерларини синтез қилиш ва улар хоссаларини тўла ўрганиш борасидаги тадқиқотлар ҳам катта аҳамиятга эга. Олиб борилган илмий-кузатувлар Мирхожи аканинг 1967 йили муваффақиятли ёқлаган «Акрил, метакрил ва итакон кислоталари эфирлари сополимерларининг синтези ва улар хоссаларини текшириш» темасидаги докторлик диссертацияси учун асос бўлди.

Ўтган йили М. Асқаров раҳбарлигида полихлорвинил смоласи асосида Ўрта Осиё шароити учун махсус янги синтетик чарм тайёрлашга эришилди. Унинг сифатини ошириш мақсадида чарм таркибига янги махсус модда қўшилди. Натижада чармнинг физик-кимёвий хусусиятлари яхшиланди, унинг қотиб қолиши секинлашди. Бу тадқиқот Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигига қарашли корхоналарда кенг қўлланилмоқда.

«Катта, ҳақиқий олимни фақат катта, ҳақиқий олимгина тарбиялай олиши мумкин» дейилади бир нақлда. Яхши олимнинг тарбиялаб вояга етказиш мушкул иш эканлигини 30 га яқин фан кандидатига раҳбарлик қилган Мирхожи ака яхши билади. У шогирдларини дилдан севади, лабораторияларда улар билан янги тажрибалар устида соатлаб берилиб ишлайди.

Мирхожи Асқаровичдан у бошқараётган илмий муассаса ишлари ва режалари ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Институтимиз республикамизда химия фанининг биринчи илмий маркази ҳисобланади, — дейди у. — Яқиндагина у ўзининг 40 йиллик юбилейини нишонлади. Бу давр ичида институт илмий кашфиётлари давлатга 25 миллион сўм фойда келтирди. 50 дан ортиқ монография нашр қилинди, 170 дан ортиқ авторлик гувоҳномаси олинди. 25 киши докторлик диссертацияларини ҳимоя қилди.

БИНОКОРЛАР ҒАЙРАТИ

«Алмаликсвинецстрой» трести областимизнинг йирик қурилиш ташкилотларидан бири ҳисобланади. Олмалиқ шаҳрининг пайдо бўлиши, камолат сари одим ташлаши, бугунги гўзал ва кўркам қиёфаси ана шу трест меҳнатсевар коллективининг номи билан боғлиқдир. Ҳа, улар бутун бир шаҳарни, кўплаб саноат корхоналари маданий маиший муассасалар ва уй-жой массивларини ўзларининг қадоқ қўллари, ақл-заковатлари билан барпо этмоқдалар, ҳар йили шаҳарда ўнларча миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини амалга оширмоқдалар.

Трестнинг қўли гул бунёдкорлари бу йил анча самарали меҳнат қилишяпти. Тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи [illegible] натижаларга эришмоқдалар. Ўтган тўрт ой ичида бош пудрат бўйича топшириқ 102 процент қилиб адо этилди. Қурувчиларнинг ўз кучлари билан бажарган ишлари ҳажми белгиланганидан 6 процент ортиқ бўлди.

Бригада пудратини қўлланиш, материаллар ва хом ашёларни тежаб-тергаб сарфлашга эътиборнинг кучайиши, тез, сифатли ва тежамли ишлаганларни моддий-маънавий рағбатлантиришнинг йўлга қўйилиши яхши самара бермоқда. Шу туфайли ҳам ўтган тўрт ойда 20 минг сўмликдан кўпроқ маблағ иқтисод қилинди.

КПСС Марказий Комитетининг барча сайловчиларга, гражданларга Мурожаати трест меҳнатсеварларини янада унумли ишлашга руҳлантириб юборди. [illegible]

Ш. УМУРЗОҚОВ.

ИЮНЬ 16 ЯКШАНБА СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВЛАР КУНИ

ИШЧИ ОИЛАЛАР

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводида 30 йилдан бери меҳнат қилиб келаман.

Ўтган давр ичида оддий ишчидан бригада бошлиғи, мастер ва бош диспетчер лавозимигача бўлган йўлни босиб ўтдим. Ишчи касбини танлаб янглишмабман, аксинча тўғри йўл тутган эканман. Чунки, мени шу касбим элга танитди, коллектив орасида ҳамда маҳалла-кўйларим ўртасида обрў-эътибор топдирди. Ҳукуматимиз кўп йиллик меҳнатимни юксак қадрлаб, кўксимга Ленин орденини тақиб қўйди.

Заводимизда ишчи касбини улуғлаб бутун оила аъзолари билан машинасозлик касбини шарафлаб келаётган ветеран ишчилар анчагина бор. Ленин ордени кавалерлари Шароф ака Қосимов оиласидан тўрт киши, Турсуной Норматова оиласидан икки киши завод коллективи сафидан ўрин эгаллаган.

Корхонамизда меҳнат қилаётган ишчиларнинг 60 процентини ёшлар ташкил этади. Шунинг учун ҳам биз ветеран ишчилар зиммасида ишлаб чиқаришда фаол қатнашиш билан бирга ана шу ёшларга касб ўргатиш ва уларнинг тарбияси ҳақида доимо қайғуриб туришдек муҳим вазифа бор. Кекса ишчиларнинг ҳар бири ўнлаб шогирдларни моҳир касб усталари қилиб етиштириб, ўз зиммаларидаги масъулиятли вазифани шараф билан оқлаётирлар.

КПСС Марказий Комитетининг СССР Олий Советига сайловлар арафасида эълон қилинган Мурожаати биз ветеранларнинг ғайратимизга ғайрат қўшди. Мурожаатдаги «Ветеранлар — советлар мамлакатидаги иззат-ҳурматли ва хизмат кўрсатган кишилардир. Ветеранлар тўғрисидаги, уларнинг сиҳат-саломатлиги ва турмуш шароити ҳақидаги ғамхўрлик бундан буён партия социал сиёсатининг ажралмас қисми бўлиб қолаверади» каби дил сатрларига жавобан корхонамиз ветеранлари халқнинг фаровонлигини янада юксалтириш йўлида хизмат қилувчи коммунистлар билан партиясизлар блокининг номзодлари учун якдиллик билан овоз беришга аҳд қилдилар.

Собир УСМОНОВ,
ветеран ишчи, Ленин ордени кавалери.

ПУХТА ТАЙЁРГАРЛИК

Тошкентнинг Ҳамза районидаги агитаторлар ва сиёсий ахборотчилардан тўрт мингдан ортиқ киши СССР Олий Совети сайловига тайёргарлик кунларида сайловчилар ўртасида оммавий-сиёсий иш олиб бормоқда. Район территориясида 54 агитпункт ва сайловчилар клуби ташкил этилди.

Тошкент шаҳар партия комитетининг бюроси Ҳамза район партия комитетининг сайловга тайёргарлик тўғрисидаги ҳисоботини муҳокама қилди ва сайловчилар ўртасида суҳбат ўтказиш учун раҳбар ходимларни кенг жалб этишни, энг яхши агитаторлар ва агитпунктларнинг тажрибасини ёйишни, улар қўлланаётган тематик кечалар ва киноконцерт кечалари, меҳнат ветеранлари билан учрашувлардан кенг фойдаланишни тавсия қилди. Планга мувофиқ Советларнинг коммунистик қурилишдаги роли кучайиб бораётганлиги ҳақида, социалистик демократиянинг буржуа демократиясига нисбатан туб афзалликлари тўғрисида лекциялар ўқилади.

(ЎзТАГ).

Марҳамат Жалилованинг «Ташкентхлеб» бирлашмасига ишга келганига эндигина икки йил бўлди, холос. Лекин у мана шу қисқа давр ичида обинон тайёрлаш цехининг [illegible] устаси сифатида [illegible] нормасини 120 процента етказиб адо этмоқда.

Л. Глаубергзон фотоси.

ҲАМИША ҲУШЁР

БУГУН — ЧЕГАРАЧИЛАР КУНИ

В. И. Лениннинг кўрсатмаси билан тузилган Совет чегара қўшинлари 56 йилдан буён Ватанимиз чегараларини ҳимоя қилиб, жанговар посбонликда ҳамиша ҳушёр турибдилар. Чегарачилар куни байрами арафасида ТАСС мухбири СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитети чегара қўшинлари сиёсий бошқармасининг бошлиғи генерал-майор В. Я. Лежепеков билан учрашиб ундан бир қанча саволларга жавоб қайтаришини илтимос қилди.

— Давлат чегарамиз нимадан иборат!

Совет чегаралари текислик ва тоғ тизмалари, тайга чангалзорлари, қум саҳролари орқали ўтган бўлиб, жами масофаси 60 минг километрдан зиёдроқдир. Чегараларнинг учдан икки қисми иккита океан, кўпдан-кўп денгизлардан ўтади.

Чегара ҳамиша жанговар ҳолатда яшаб келди ва шундай яшамоқда. Чегарачилар КПСС XXIV съездининг тинчлик душманлари қуролларини қўлларидан қўйганлари йўқ. Империализмнинг агрессив табиати ўзгармасдан қолмоқда, деган йўл-йўриқларини ҳамиша эсда тутадилар.

Империализм разведкалари мамлакатимизга ўз агентларини юборишга уриниб, қўпорувчилик фаолиятларини кучайтирмоқдалар. Ана шу мақсадларда кучли техника воситаларидан ҳам фойдаланмоқдалар. Мамлакатимизга ғанимлик руҳида ёзилган адабиётларни ташлашга бўлган уриниш тез-тез сезилмоқда. Мафкуравий диверсантлар советларга қарши нашрларни олиб келишга уринадилар. Бунинг учун халқаро алоқаларнинг турли йўлларидан фойдаланадилар. Бизнинг мафкуравий душманларимиз бу ҳаракатларда ҳам илгаригидек чегарадан фойдаланишга уринадилар.

— Чегарани мустаҳкам қўриқлаш учун чегарачилар қандай фазилатларга эга бўлишлари керак?

Барча совет кишилари сингари чегарачиларга ҳам энг аввало ўз Ватанига ва коммунистик партияга чексиз меҳр-муҳаббат, топширилган иш учун юксак масъулият ҳисси, мардлик, ҳушёрлик, ҳамда ҳарбий маҳорат, Ватанимизнинг муқаддас чегараларини бузишга уринувчи айғоқчиларнинг пайини қирқишга исталган дақиқада шай туриш фазилатлари хосдир.

Қўшинларда коммунистлар етакчи кучдир. Улар барча чегарачиларга аъло хизмат қилиш намунасини кўрсатмоқдалар, ҳар қандай ишга завқ-шавқ билан киришадилар, ишда ташаббус ва ижодкорлик кўрсатадилар.

Командирлар, Сиёсий органлар, партия ва комсомол ташкилотлари чегарачиларга пухта хизмат қилиш учун зарур бўладиган жамики воситалар билан юксак фазилатларни сингдирмоқдалар. Улар жангчиларни даставвал юксак ҳушёрлик, уларга чегаранинг участкасини қўриқлаш юзасидан топширилган вазифа учун шахсий масъулият ҳиссини тарбияламоқдалар. Муайян мақсадни кўзлаб ҳар куни олиб борилаётган сиёсий-тарбиявий иш — қўшинлари миз олдида турган вазифаларни муваффақиятли бажариш гаровидир.

— Чегарачилар социалистик мусобақада қандай муваффақиятларга эришмоқдалар?

Қўшинларда социалистик мусобақа — бу жанговар ва чегарачилик маҳорати чўққиларига кўтарилишнинг тўғри йўли. Бизда бўлинмалардаги, расчётлардаги, экипажлардаги барча жангчилар социалистик мусобақага жалб этилган бўлиб, уларда мусобақа руҳи кучайтирилмоқда.

Командирлар мусобақани ташкил этар эканлар, машғулотлар ва машқларни ўтказар эканлар, буларни иложи борича реал вазиятга, чегарада содир бўлиши мумкин бўлган вазиятга яқинлаштиришга уринадилар. Жангчиларда кучли ирода худди ана шундай шароитлардагина чиниқади, камолга етади, худди ана шундай шароитдагина чегарачиларга хос кўникмалар ва етуклик ҳосил этилади.

Бугунги кунда чегарачилар ихтиёрида ҳозирги замон жанговар техникаси ва қуроли: автомобиллар, бронетранспортёрлар, кемалар, вертолётлар, самолётлар, инженерлик ва радиотехника воситалари бор. Булардан яхши тайёргарлиги бор бўлган жангчигина моҳирлик билан фойдалана олади. Чунки чегарани қўриқлашда одам ҳамиша асосий ҳал қилувчи куч бўлиб қолаверади.

Қизил Байроқ орденли, Суворов орденли, Кутузов орденли ва Богдан Хмельницкий орденли ҳаво ҳужумидан мудофаа Смоленск полкининг гвардиячи зенитчи ракетачиларини шахсий состави кўрсатган ватанпарварлик ташаббуси асосида социалистик мусобақани авж олдирган чегарачилар техникани ва қуролни астойдил ўрганмоқда. Улар экипажлар ва расчётларнинг бир-бирларининг ўринларини алмаштириб ҳаракат қилишларига эришмоқдалар. Отиш юзасидан барча машқларни аъло ва яхши натижалар билан бажармоқдалар, техника воситаларини жанговар ҳолга келтириш учун кетадиган вақтни қисқартирмоқдалар.

Мусобақани ташкил этишда ёш жангчилар тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилинмоқда. Командирлар ва илгаридан хизмат қилиб келган солдатлар уларга ўз тажрибаларини ўргатмоқдалар. Чегарачилик маҳоратининг жамики «сир»ларини тезроқ эгаллашда кўмаклашмоқдалар.

Чегарани қўриқлашда, шавкатли ҳарбий меҳнатда моҳирлик билан қилган ҳаракатлари учун кейинги йилларда кўпдан-кўп чегарачилар ватаннинг юксак мукофотига сазовор бўлдилар. Бу йил учта чегара округи — Шарқий, Закавказье ва Ўрта Осиё округлари Қизил Байроқ орденлари билан мукофотланди. Бу давлат чегараларини қўриқлаш ва ҳимоя қилиш ишига катта ҳисса қўшилгани учун, жанговар ва сиёсий тайёргарликдаги муваффақиятлари учун берилган мукофотдир.

— Чегарачиларга аҳоли қандай ёрдам бермоқда?

Биз чегара районларида аҳолининг мададини ҳамиша сезиб турибмиз. Совет кишилари чегарачилар билан ҳар қандай қийинчиликни баҳам кўришга тайёрдирлар, улар агар вазият талаб қилиб қолса ёрдам берибгина қолмасдан, чегарани бузувчиларга қарши кескин курашишга ҳам тайёрдирлар. Улар кўнгилли халқ дружиналари сафига жон деб кирмоқдалар. Халқ дружиначилари чегараларнинг энг биринчи ёрдамчиларидир.

Дружиналарнинг ҳушёрлигига, довюраклигига анчагина мисолларни кўрсатиш мумкин. Масалан. С. Мамедқулиев билан А. Хўжақулиев чегара бузганларни ушлашда бир неча мартаба қатнашдилар. Кунлардан бирида улар далада қайта туриб, чегара зонасига яшириниб келаётган номаълум кишини учратиб қолдилар. Номаълум кишини ушламоқчи бўлганларида у қаршилик кўрсатиб қочишга уринган. Аммо дружиначилар чегарабузарни барибир заставага олиб келдилар.

Чегарачилар бундай холис ёрдам учун совет кишиларидан астойдил миннатдордирлар.

Бугун, чегарачилар ўзларининг байрамлари кунида Коммунистик партияга, Совет ҳукуматига хизматда ва ўқишда эришган муваффақиятлари тўғрисида рапорт берадилар, ватанимизнинг муқаддас чегараларини бундан буён ҳам астойдил қўриқлаймиз, деб ишонтирадилар.

Қизил байроқли Закавказье чегара округи жангчилари мамлакатимиз жанубий чегараларини ҳушёрлик билан қўриқлаб турибдилар. Улар доимо ўз ҳарбий маҳоратларини такомиллаштириб, Ватан топширган қудратли қурол сирларини пухта ўзлаштирмоқдалар. Суратда: тунги дозорда. И. Чохонелидзе ва Г. Киквадзе фотоси.

ТАСС фотохроникаси.

ЧЕГАРАЧИ ЎЙЛАРИ

Қоқ ярим тун. Олам. уйқуда.
Сирга тўла гунг бир сукунат.
Тинч бўлсин деб халқим осуда,
Бир менгина уйғоқман фақат.
Йироқларга қадалган нигоҳ,
Кўшилолмас киприкка киприк.
Шитир этса нимадир ногоҳ,
Ҳушёр тортиб, оламан ҳадик.
Ҳатто гумон туғдирса шамол,
Тўғрилайман автомат оғзин.
Ҳозир менга бегона ҳаёл,
Ўйлолмайман ёримнинг нозин.
Ҳалал берар ахир бундай пайт
Ёр ҳаёли, она соғинчи.
Атрофимга боқсам сал лоқайд,
Ҳавфда қолар Ватаним тинчи.

Маъзур тутинг мени, отажон,
Ўйлолмайман сизни ҳам қониб.
Чегарада соқчиман бу он,
Ватан мени қўйган ишониб.
Сеҳрлолмас ширин тушлар ҳам,
Фикрим бўлмас на гул, на осмон.
Учиб ўтган оддий қушлар ҳам
Уйғотади. кўнглимда гумон.
Қани энди дунё тинч бўлиб,
Ҳавфсиз бўлса бутун чегара.
Диллар дўстлик меҳрига тўлиб,
Бўлмаса ҳеч юраги қора.
Бир отанинг боласи каби
Яшасалар жамики инсон,
Тинч бўларди инсонлар қалби,
Тинч бўларди бу қўҳна жаҳон!

Лекин ҳали ҳасадгўй душман
Изғир экан пана-панада,
Сергак тургум чегарада ман,
Жон бор экан, токи танада,
Ахир айтинг она-Ватанни
Қўриқламас қайси бир инсон?!
Чўчитолмас ҳеч нарса мени,
Ватан ишқи қалбимга қалқон!
Қоқ ярим тун. Сокин сукунат.
Тинч ҳаётга чегарачи зеб.
Бир менгина уйғоқман фақат,
Алла айтган оналарни деб.

Э. МУҲАМЕДОВ.

МУСОБАҚА ИЛҒОРЛАРИНИНГ ДАЪВАТИ

Область енгил, пахта тозалаш ва луб заводи корхоналари коллективлари тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили учун юксак социалистик мажбуриятлар қабул қилиб, «Меҳнат зафарларимиз — олтин юбилейга» шиори остида ўзаро мусобақани қизғин авж олдирмоқдалар.

Тошкент тўқимачилик комбинати ишчи-хизматчилари, инженер-техник ходимлари фақат меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига бу йил пландан ташқари 1 миллион 700 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш мажбуриятини олишган. 1-пойафзал фабрикаси коллективи тежаб-тергаб қолинган хом ашёдан йиллик планга қўшимча 50 минг жуфт оёқ-кийимлар тайёрлаб, 700 минг сўм иқтисодий фойда олиш учун курашмоқда. Чинни заводи ишчилари эса республикамиз олтин юбилейи тантанали нишонланадиган кунгача барча дадстгоҳларни лойиҳада кўрсатилган тўла қувват билан ишлашини таъминлаб, йил охиригача 25 миллион дона чинни буюмлари ишлаб чиқаришга аҳд қилишган. Область бўйича эса юбилей шарафига пландан ташқари жами 22 миллион сўмлик маҳсулот реализация этилади.

Зиммага олинган бу юксак мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлаш мақсадида область партия, касаба союз ташкилотлари барча корхоналарнинг хўжалик раҳбарлари билан ҳамкорликда шаҳар ҳамда область миқёсида социалистик мусобақа уюштирдилар. Бригада ва алоҳида ишчилардан ташқари 48 йирик корхона коллективлари ўзаро социалистик мусобақа шартларига имзо чекдилар. Йил бошидан буён эса жами 320 цех ва бўлим, 2086 бригада, 40 минг 544 ишчи шартнома асосида меҳнат қилмоқда.

Социалистик мусобақа илғорларининг яқинда бўлиб ўтган слёти ана шу юбилей мусобақасининг боришини қизғин муҳокама қилди ва биринчи кварталга якун ясаб, ғолибларни аниқлади. Слётда биринчи бўлиб сўзга чиққан касаба союзлари область комитетининг раиси С. И. ИСЛОМОВ социалистик мусобақа шарофати туфайли эришилган улкан ютуқлар тўғрисида батафсил тўхталиб ўтди.

— Социалистик мусобақани кенг йўлга қўйиб, унинг ошкорлиги ва таъсирчанлигига тўла эришилган корхоналарда,— деди С. И. Исломов — дастлабки тўрт ойлик план муддатидан анча илгари ортиғи билан адо этилди. Масалан, Тошкент трикотаж фирмаси коллективи пландан ташқари 500 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиб, тўрт ойлик планни 104,9 процент бажарди. 3-тикувчилик фабрикаси чеварлари тўрт ойлик планни 24 апрелда бажариб, тежаб қолинган 6 минг метр газмолдан планга қўшимча 4 минг болалар кийим-кечаклари тикиб бердилар. «Юлдуз» тикувчилик фирмаси меҳнат унумдорлигини ошириш планини 104,6 процентга бажаришга эришиб, планга қўшимча 475 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Мусобақа таъсирчанлигига эришишнинг энг яхши омилларидан бири унга тез-тез якун ясаб, ғолибларни рағбатлантириб боришдир. Сўнгги пайтларда моддий рағбатлантириш билан бирга маънавий рағбатлантириш ҳам кенг қўлланилмоқдаки, бу мусобақадошлар сафини кенгайтирмоқда. Рағбатлантиришнинг бу формасига жиддий эътибор берилаётган трикотаж фирмасида 98 кишига «Фирма ветерани», 31 кишига «Фахрий ишчи», 4 ишлаб чиқариш мастерига «Хизмат кўрсатган уста» унвони берилди.

Белгиловчи йил социалистик мусобақасининг биринчи кварталига якун ясалганда, Тошкент трикотаж фирмаси, 2 ва 3-тикувчилик фабрикалари, Янгийўл пахта заводи, Кетмонтепа луб заводлари коллективларининг республика, шаҳар область мусобақаларида ғолиб чиққанликлари маълум бўлди. Шахсий мусобақаларда эса трикотаж фирмаси тўқувчиси М. Имохина, 1-пойафзал фабрикаси бичувчиси Т. Рихсиев, 2-тикувчилик фабрикаси дазмолловчиси В. Давоян, «Ғунча» фабрикаси тикувчиси В. Волгина, Тошкент пахта заводи ишчиси А. Овсянникова, Янгийўл пахта заводи ишчиси Р. Абдураҳмонова, Кетмонтепа луб заводи тола сараловчиси Т. Қаҳҳоровалар ғолиб, деб топилдилар,

— Қувончли ютуқлардан завқланиш билан бирга, — деди С. И. Исломов сўзининг охирида, — бугун биз айрим қолоқ коллективларни ҳам тилга олиб ўтишга мажбурмиз. Область меҳнаткашлари республикамизнинг олтин тўйи шарафига бошланган социалистик мусобақани қизғин авж олдириб, барча кўрсаткичлар бўйича юксак натижаларни қўлга киритаётган бир пайтда «Ўзбекистон» ишлаб чиқариш бирлашмаси, спорт товарлари ва бош кийим фабрикалари, Далварзин пахта заводи коллективларининг меҳнат унумдорлигини ошириш планини бажара олмай келаётганликлари ачинарли ҳолдир. Бунинг устига бу корхоналарда тайёрланаётган маҳсулотлар сифати паст бўлгани сабабли савдо пештахтаси юзини кўрмай, омборларда тахланиб қолмоқда.

Қолоқликнинг асосий сабаби мазкур корхоналарда социалистик мусобақанинг кенг йўлга қўйилмаганлигидир. Корхона маъмурияти, партия, касаба союз ташкилотлари раҳбарлари содир бўлган аҳволдан тўғри хулоса чиқариб, олтин юбилей тантаналари кунида илғор коллективлар олдида ноқулай аҳволда қолмаслик учун шу кунлардан бошлаб бой берилган имкониятлар ўрнини тўлдириш ҳақида астойдил қайғурмоқлари лозим.

Шундан сўнг минбарга чиққан мусобақа илғорлари ўзларининг иш услублари ҳақида гапириб, илғор тажрибаларни ўртоқлашдилар.

— Корхонамиз коллективи, — деди 3-тикувчилик фабрикаси касаба союз комитети раиси Нина Аркадьевна Соколова, — республикамиз олтин юбилейига арзугилик туёна тортиқ этиш учун белгиловчи йил планини шу тантанали кунгача тўла бажаришга қарор қилган. Мана шу мусобақа илғорлари слёти минбаридан туриб, коллективимиз номидан беш йиллик планни муддатидан илгари бажарганлигимиз ҳақида рапорт бераман.

Трикотаж фирмаси директори К. Сардиев социалистик мусобақа ғолибларини рағбатлантириш борасидаги тажрибаларини ўртоқлашиб, корхона коллективининг янги режалари ҳақида тўхталиб шундай деди — КПСС Марказий Комитетининг СССР Олий Советига сайловлар олдидан эълон қилинган Мурожаати коллективимизни янги меҳнат ютуқлари сари илҳомлантириб юборди.

Яқинда бўлиб ўтган умумий йиғилишда ишчи-хизматчиларимиз, инженер-техник ходимларимиз ярим йиллик планни бир овоздан 16 июнь — СССР Олий Советига сайловлар кунигача бажаришга қарор қилдилар.

Слётда юбилей социалистик мусобақаси ғолиблари деб топилган корхоналар ва илғор ишчиларга фахрий ёрлиқлар топширилди.

Слёт сўнгида мусобақа илғорлари Тошкент областининг енгил, пахта тозалаш ва луб саноати меҳнаткашларига қарата Мурожаат қабул қилиб, уларни юбилей шарафига социалистик мусобақа байроғини янада баланд кўтаришга даъват этдилар.

МОҲИР ПАЗАНДА

Моҳир пазанда Нуриддин Қосимхўжаев Октябрь ошхоналар трестига қарашли 14-ошхонада узоқ йиллардан бери самарали ишлаб келмоқда. У ўзининг ҳалол меҳнати, маҳорати хушмуомалалиги билан ҳурмат-эътибор топган. Унинг қўли билан тайёрланган миллий мазали таомлардан хўрандалар мамнун бўлмоқда. Суратда: Н. Қосимхўжаев.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

МАДАГАСКАР БИРДАМЛИК КОМИТЕТИ СЪЕЗДИДА

ТАНАНАРИВЕ, 27 май. (ТАСС). Мадагаскар мустақиллиги конгресси партияси раисининг биринчи ўринбосари Шарль Рандриананжа Мадагаскар бирдамлик комитети VII съездида сўзга чиқиб, бундай деди: Совет Иттифоқи тинчликсевар сиёсат олиб бормоқда. Бу сиёсат жаҳон халқларининг мустақилликни мустаҳкамлаш, империалистик зулмнинг ҳар қандай шаклларидан озод бўлиш ва социал тараққиётга эришиш йўлидаги курашида муваффақиятнинг гаровидир. У ўз докладида республика олдида турган муҳим проблемаларга ва биринчи навбатда антиимпериалистик кучлар бирлиги масалаларига тўхталиб ўтди.

Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг масъул секретари А. С. Дзасохов съездда сўзга чиқиб, Совет Иттифоқи КПСС XXIV съезди илгари сурган тинчлик программасини изчиллик билан амалга оширилаётганлиги ҳақида гапирди. У Малагаси ҳукуматининг СССР билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстлик ҳамда ҳамкорлик муносабатларини ўрнатиш ва ривожлантириш йўлидаги ижобий ишлари, шунингдек республиканинг тўла мустақиллигини таъминлаш йўлида Мадагаскарда ўтказилаётган демократик ислоҳатлар катта аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтди.

Съезд ўз ишини давом эттирмоқда.

ҲИНДИСТОН КОМПАРТИЯСИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ

ДЕҲЛИ, 27 май. (ТАСС). Бу ерда Ҳиндистон Компартияси Марказий Ижроия Комитетининг мажлиси ўз ишини тамомлади. Мажлисда Ҳиндистоннинг ҳозирги ички сиёсий вазиятига доир масалалар муҳокама қилинди шунингдек ҳозирги шароитда компартия амалий фаолиятининг вазифалари белгилаб берилди.

ХКП Марказий Ижроия Комитетининг аъзоси Муҳит Сен журналистлар ҳузурида сўзга чиқиб, мамлакатдаги сўл кучларнинг кенг миқёсда демократик бирлигига эришиш Ҳиндистон Компартиясининг асосий вазифаси эканлигини таъкидлади. Бунинг учун партия Ҳиндистон аҳолисининг демократик ҳуқуқларни таъминлаш учун реакцияга қарши курашга қаратилган бир қанча компаниялар ўтказишини мўлжаллайди.

АФҒОН ХАЛҚИНИНГ БАЙРАМИ

ҚОБУЛ, 27 май. (ТАСС). Бугун Афғонистон Республикаси мустақиллик кунини нишонламоқда. Бундан 55 йил муқаддам афғон халқи ажнабий босқинчилар билан оғир курашда мустақилликка эришган эди. Совет республикаси 1919 йил 27 мартда биринчи бўлиб унинг суверенитетини эътироф этиб, Афғонистонга дўстона мадад берди.

Афғонистон халқи ўзининг миллий байрамини турли соҳаларда кенг миқёсда прогрессив ислоҳотлар амалга оширилаётган бир вазиятда нишонламоқда.

Республикани иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришга Совет Иттифоқи катта ёрдам бермоқда. Кейинги йилларда СССРнинг ёрдами билан 80 га яқин объект ишга туширилди ёки қурилмоқда. Масалан, Қобул политехника институти, Наглудаги гидроэлектр станция, уйсозлик комбинати мамлакатда кенг шуҳрат ёйди.

ИСРОИЛ БИЛАН ЮЗМА-ЮЗ

«Моше тақдиридан мамнун». Исроилдаги «Бизнинг мамлакат» газетасида чоп этилган собиқ москвалик Моисей Фельдманнинг Исроилда дуч келган айрим тўсқинчиликлари ҳақидаги мақолада ана шундай дейилган.

Далилларга мурожаат этамиз. Албатта, Моисей Фельдман Совет Иттифоқида ирқий жиҳатдан камситилган. У пойтахтдаги мўйна ательесида, сўнгра мўйна фабрикасида бош мастер бўлиб ишлади. Сиртқи Бутуниттифоқ тўқимачилик ва енгил саноат институтида олий маълумот олгандан кейин мўйна саноати Бутуниттифоқ илмий-текшириш институтида катта илмий ходим бўлиб ишлай бошлади. Фельдман товаршунослик ва стандартлаш лабораториясини бошқарди. Йўл-йўлакай мўйна ишлаб чиқариш технологияси бўйича илмий диссертация тайёрлай бошлади. Аммо, «мукофотларни тақсимлаш вақтида доим ва мунтазам равишда уни четлаб ўтишарди!»

Шу зайлда диссертацияни поёнига етказа олмаган Фельдман Исроилда омад излаб, ҳақиқат топишга аҳд қилди. 1972 йилнинг 6 ноябрида Моисей, шу кундан эътиборан Моше, хотини Эстер ва ўғли Бенцион билан биргаликда «бобокалонлар тупроғига» қадам қўйди. Улар аэропортнинг ўзидаёқ Эстернинг кексайиб қолган ота-онаси ҳамда бошқа қариндош-уруғлари истиқомат қилувчи Кфар-Саба шаҳарчасига белгилашларини илтимос қилишди. Лекин янги келгиндиларни муҳожирларни фикрлаш қобилиятини такомиллаштириш ҳамда сионист ҳокимиятига керакли кишилар қилиб тарбиялаш мақсадида тил ўргатиш баҳонаси билан махсус карантин лагерига жўнатишди.

Исроилда одат тусига кириб қолган қоидага кўра Фельдман ҳамда оиласининг қадр-қиммати унчалик юқори баҳоланмади, уларни кичик тешиклардан бирига жойлаштиришди. Устига устак катта илмий ходим, йигирма йиллик стажга эга бўлган мўйначига иш топилмади.

Кичик Бенцион олдида бошқа ташвиш кўндаланг турарди. У маҳаллий мактабда «Шоҳ давид» ақидасини берилиб куйламади шекилли синфдошлари масхаралаб, майна қилабошлашди. Ўқитувчи Фельдманларни чақиртириб, ўғлининг «эси пастлиги»ни айтиб, уни болалар психиатрига кўрсатишни тавсия этди. Психиатр Бенционнинг мутлақо соғломлигини, фақат таъсирчан ҳамда жаҳли тез эканини айтди. Шу туфайли уни мазкур мактабда қолдиришга илож бўлмади. Болани Кфар Сабадаги бувисиникига олиб боришди. Аммо ота-она учун йўл ёпиқ эди. Чунки бу ерда фақат Исроилнинг маҳаллий аҳолиси яшарди.

Қайнота ва қайин онасиникида бўш хона борлигини билган Моше Фельдман абсорбция министрлигини ариза билан ёғдириб ташлади. Кфар Сабада турар-жой йўқ деб жавоб қайтаришди у ердагилар. Фельдман бўш келмади. У ота-оналари яқинида яна еттита квартира бўш ётганини таъкидлаб, министрлик ходимларига рўйхатини ёзиб юборди. У шаҳар ҳокими қабулида бўлди. Қуддусдаги министр ўринбосари Шломе Розен томонидан икки бор қабул қилинди. Моше Фельдман икки марта министр Натан Пеледга хат ёзди.

Пелед жавоб қайтарди. Иккинчи хатга жавоб қайтарган министр Мошенинг Тель-Авивда шундай муваффақиятли ишга жойлашиб олганлигидан, унинг оиласи эса шундай ажойиб уйга кўчиб кирганидан ниҳоятда мамнун бўлганини изҳор этганди. Хатни ўқиган Мошенинг кўзларига тирқираб ёш келди: биринчидан у Тель-Авивда яшамасди, иккинчидан истиқомат қилаётган уйи эски бостирма эди, учинчидан эса у ишсиз эди.

Ниҳоят Фельдманга Кфар Сабадан мутлақо жой берилмаслигини ошкора айтишди. Ўғлини қайинонасиникида қолдирган Моше бор имкониятини иш топишга солди. Тель-Авивга мурожаат этди—фойдаси бўлмади. Гистадрутда (касаба союз) муҳожирларга ҳайрихоҳлик билдириш комитетида бўлди, меҳнат министрлигига ташриф буюрди аммо «эркин дунё»га фуқоро бўлган Мошега ҳеч ким иш бермади. Унинг ўзи бевосита мўйна фабрикалари ва устахоналарига учрашиб кўрди. Ҳар ерда унга «бизга инженер-технолог керак эмас» жавобини қайтаришди. Моше ҳатто оддий ишчи бўлиб ишлашга ҳам рози эканини айтганда ҳам ишга олишмади. Сарсонсаргардонликда ойлар ўтди.

«У қора ишчи бўлиб ишлашга ҳам рози,— деб ёзади газета,— Моше макарон ва колбаса фабрикаларига учрашди, лекин ишга жойлаша олмади. Энди Моше ишлаяпти. Уч ой бўлди Тель-Авивдаги тўқимачилик фабрикасида ишлаётганига. Мансаби «товаршунослик» деб аталади. У газламаларни қабул қилиб олади ва тойлаб омборга ташийди. Тўғри, «касби озми-кўпми юк ташувчига ўхшаса-да, бу ҳол уни ранжитмайди».

Мошенинг хотини эрига нисбатан «омадлироқ» экан. Москвада автомобиль йўллари институтининг конструкторлик-механика факультетини тамомлаган аёл оз бўлсада очликдан ўла ёзиб «касбни ўзгартирди». Ҳозир у жойларнинг харитасини суратга олувчи теодолит уч оёқли асбобни у ёқ бу ёққа ташиб кун кечирмоқда.

Марк ЭДЕЛЬБЕРГ.

(АПН).

Халқ ҳокимияти йилларида Кубада сув омборлари ҳажми 75 мартадан зиёд ортди, суғориладиган майдонларни кенгайтириш, сув омборлари барпо этишда Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар яқиндан ёрдам бермоқдалар. Суратда: Тбилислилик инженер-гидротехник Н. Гургенидзе ва кубалик ҳамкасблари билан Пинардел-Рио провинциясидаги «Хувентуд» тўғони ёнида.

Г. Петров фотоси.

(ТАСС).

УСТОЗГА ТАЪЗИМ

ТУИХАТ УРНИДА

Кекса коммунист, устоз муаллим, актив жамоатчи, комсомол ветерани, Граждан ва Ватан урушлари қатнашчиси Зоиржон ака Раҳмонзода 70 ёшга тўлди. Халқ маорифи аълочисининг илмий-педагогик ва ижтимоий фаолияти бошланганига бу кун 50 йил бўлди.

Зоиржон ака 1904 йилда Тошкент шаҳрида ишчи оиласида дунёга келди. Аввалги эски мактабда, сўнг совет мактабида таълим олди. Октябрь революциясини олқишлаб кутиб олган Зоиржон инқилобнинг дастлабки кунлариданоқ ўз ҳаётини уни мустаҳкамлашга бағишлади. У жамоат ишларида актив қатнаша бошлади.

З. Раҳмонзода 1923 йилда Себзор даҳа қўшчи ёшлар комсомол ячейкасига аъзо бўлиб кирди. 1924 йилда эса шу ташкилотнинг қарори билан биринчи Тахтапул маҳалласида янги совет мактаби очиб, унда ўқитувчилик қилди.

1927 йилда у Самарқанддаги Шўро ходимлари тайёрлаш мактабини тамомлади, комсомол йўлланмаси билан Сурхондарёга юборилди. Жасур комсомол Абдулла Набиевни фожиона ўлдирган Салом Калта, Ўтанбек, Ҳуррамбек, Эшниёзов сингари босмачи тўдаларини тугатишда фаол қатнашди.

Зоир ака жойларда совет тузумини мустаҳкамлаш учун курашиб Шеробод райони ер ислоҳот комиссиясининг ишларида актив қатнашди.

1935 йилда Самарқанд давлат университетини тугатган ёш педагог республикамизда маданий революция ғалабасини таъминлаш ишларида фаол иштирок этди. Бухоро педагогика институтида 1937 йилгача ўқитувчилик қилди.

Зоиржон ака Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг даъватига биноан фронтга биринчилар қатори йўл олган ватанпарварлардан. У Дон, Ғарбий ва 1-Украина фронтларида душманга қарши мардона жанг қилиб, беш марта яраланди. Кўксини безаб турган «Қизил Юлдуз» ордени ва қатор жанговар медаллар у кўрсатган жасоратнинг гувоҳидир.

Урушдан сўнгги тинч қурилиш йиллари Зоиржон ака яна илмий педагогик фаолиятини давом эттирди. Малакали кадрлар тайёрлаш ва ёшларни коммунистик эътиқод руҳида тарбиялаш ишида фаол қатнашди.

З. Раҳмонзода ҳозир пенсияда. Лекин у ҳамон изланишда, меҳнатда. Тошкент шаҳар ўқитувчилар уйи ҳузуридаги кекса ўқитувчилар совети раисининг ўринбосари, Тошкент область «Билим» жамияти атеистик илмий метод совети раисининг муовини сифатида халқимизга жамоатчилик йўли билан хизмат қилиб келмоқда.

З. Раҳмонзоданинг меҳнатлари партия ва ҳукуматимиз томонидан бир неча бор муносиб тақдирланган. У қатор фахрий ёрлиқлар эгаси. Биз устоз мураббий, актив жамоатчи Зоир акага меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбилашдек олижаноб меҳнатида унга куч-қувват ва сиҳат-саломатлик, шахсий ҳаётида бахт ва қувонч тилаймиз.

А. ОРТИҚОВ,
республика «Билим» жамияти правлениеси раисининг ўринбосари, профессор.

М. ФАЁЗОВ,
жамиятнинг методик совети аъзоси, доцент.

С. ХУСАНОВ,
жамият аъзоси, катта ўқитувчи.

ФЕСТИВАЛЬДА иштирок этаётган барча мамлакат кинематографчилари билан ўзбек кинематографчилари тез-тез учрашувлар, суҳбатлар, фикр алмашувлар ўтказиб туришибди. Суратда: (чапдан) мексикалик кинематографчилардан Ольховнч, Серхио, Бальмаседо Хоселис, машҳур ўзбек ҳужжатли фильмлар устаси, Ўзбекистон ҳужжатли фильмлар киностудияси директори М. Қаюмов ва режиссёр А. Иброҳимовлар.

ЗИЛЗИЛАЛАРНИ ОЛДИНДАН БИЛИШ ЙЎЛИДА

Шу йил 27 майда республикамиз пойтахтида зилзилалар даракчиларини аниқлаш бўйича халқаро симпозиум очилди. Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси сейсмология институтининг илмий котиби ўртоқ Қ. ҚОРАБОЕВ штатсиз мухбирларимиз билан суҳбатда қуйидагиларни гапириб берди:

— Зилзилалар даракчиларини аниқлаш, ер қимирлашларини олдиндан билиш усулларини ишлаб чиқиш давримизнинг муҳим вазифаларидан биридир. Шунинг учун ҳам бу соҳада жаҳоннинг жуда кўп мамлакатларида кенг кўламда илмий тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Ҳозирги вақтда бу вазифанинг сейсмик районлаштиришнинг умумий схемаларини тузиш билан боғлиқ бўлган қисмигина ҳал қилинмоқда. Бундай схемаларда у ёки бу ерда бўладиган зилзилаларнинг кучи ҳақидаги маълумотлар тахминан кўрсатилади. Бу ана шу ерларда уй-жой бинолари ва саноат иншоотлари қурилишида уларнинг зилзилага бардош беришини таъминлаш юзасидан тадбирларни амалга ошириш имконини беради. Бу ҳозирнинг ўзидаёқ ўзининг ижобий натижасини бермоқда. Тошкент қурилишларида ва СССРнинг зилзила актив зоналарида жойлашган шаҳарларда ана шунга қатъий амал қилиняпти.

Зилзилалар жуда катта зарар келтирганлигини кўрсатувчи мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шуни айтиш кифояки, ҳар йили ер юзида юзга яқин кучли силкинишлар бўлади. Агар улар аҳоли яшайдиган жойларда содир бўлса катта вайронгарчилик ва ҳалокатларга олиб келади. Статистика шуни кўрсатмоқдаки, сўнгги юз йил ичида зилзила миллионга яқин кишининг ёстиғини қуритди. Ер юзида бешдан бир қисмининг аҳолиси сейсмик ҳавфли зоналарда яшайди. Биргина СССРда зилзилалар бўлиб турадиган территория майдони Япония умумий майдонидан бир неча баравар кенгдир. Лекин кучли зилзилалар СССРда камдан-кам бўлади.

Ана шулар, зилзилаларнинг бўлишини олдиндан айтиб бериш масаласи айниқса сейсмик актив зоналарда жуда муҳим аҳамиятга эга эканлигини кўрсатиб турипти. Энг асосийси у ана шундай зоналарда яшовчи кишилар ҳаётини сақлаб қолиш имконини беради. Шунинг учун ҳам жаҳоннинг сейсмик актив зоналарида истиқомат қилаётган миллионлаб аҳолилар бу масалани ҳал қилинишини кутишмоқда.

Ҳозирги вақтда вайронгарчилик келтирувчи зилзилаларнинг пайдо бўлишини олдиндан айтиб беришнинг ишончли усуллари деярли йўқ ва бу жуда мушкул ишдир. Масалани ҳал қилишнинг мураккаблиги шундаки, зилзилаларга олиб келувчи ер остидаги жараёнлар жуда чуқурликда ўтади. Уларни бевосита ўрганишнинг иложи йўқ. Энг чуқур зилзилалар 700 километр ичкариликда ўтади, кишилар ихтиёридаги бурғилаш агрегатлари билан эса узоғи билан ўн километр чуқурликдаги қудуқларни қазиш мумкин.

Йирик сейсмолог олимлар асримизнинг бошларидаёқ зилзилалар даракчиларини аниқлаш масаласини ўртага ташладилар. Лекин техник воситалар етарли бўлмаганни учун буни ҳал қилиб бўлмади. Ер остида бўлиб ўтадиган жараёнларни бевосита тадқиқ қилиш учун махсус аппаратуралар ва кўп миқдорда техник имкониятлар бўлиши керак эди. Бунга эса фақатгина 60-йиллардагина эришилди.

Сейсмологияда тадқиқотларни, шу жумладан Тошкентда ана шундай илмий-текшириш ишларини олиб боришни кучайтириш сабабларидан бири 1966 йилда Тошкентда бўлган зилзила ва ундан кейинги ер қимирлашлар бўлди. Бу зилзила силкинишлар даракчиларини аниқлаш бўйича ишларни тезлаштиришга ҳам олиб келади.

Шуни очиқ эътироф этиш керакки, жаҳон фани, олимлари жуда кўп куч-ғайрат сарфланаётганига қарамай, зилзилаларни олдиндан аниқлаш проблемаси ҳали ҳал бўлганича йўқ. Лекин уни ечиш йўлида айрим ижобий натижаларга эришилди. Айрим ҳолларда тажриба тартибида зилзилалар даракчиларини аниқлаш мумкин бўлиб қолди.

СССР, АҚШ, Япония ва бошқа мамлакатларнинг сейсмолог олимлари олиб бораётган кенг кўламдаги тадқиқотлар натижасида зилзилаларни олдиндан билиш билан боғлиқ бўлган қатор усуллар ишлаб чиқилди. Жумладан, Ўзбекистон олимлари бу соҳада анчагина ютуқларни қўлга киритдилар. Ҳозир республикамизда сейсмик актив районларда жойлашган махсус геодинамик полигонларда, Фарғона водийсида, Тошкент шаҳри атрофидаги районда ва бошқа жойларда тадқиқотлар олиб борилмоқда.

Тошкент полигони территориясида зилзилаларнинг даракчиларини аниқлаш бўйича кенг тадқиқотлар комплекс амалга оширилмоқда: Сейсмологик, геодезия, деформаметрик, магнитометрик, электрометрик, гидрогеохимик ва ва бошқа усуллар қўлланиляпти. Зилзилаларнинг пайдо бўлиши билан боғлиқ қатор воқеалар аниқланди ва ўрганиляпти.

Гидросейсмология бўйича анча тўла тадқиқотлар амалга оширилди. Жумладан, газ состави ўзгаришининг анализ натижалари шуни кўрсатдики, кучли зилзилалар олдидан еросто сувларида инерт газлари — гели, радон ва бошқа газлар концентрацияси муттасил ортиб борар экан.

СССР, АҚШ, Япония ва бошқа қатор мамлакатларда зилзилаларни олдиндан билиш юзасидан олиб борилаётган қидирувларни марказлаштириш, вақти-вақти билан ўзаро илмий мунозаралар ва учрашувлар ўтказиб туриш зарурлигини тақозо этди. Шунинг учун ҳам 1967 йилда ер қимирлашлар даракчиларини қидириш бўйича халқаро комиссия ташкил этилди. Комиссиянинг ҳозирги вақтдаги энг муҳим вазифаларидан бири ер силкинишлари даракчиларини рационал қидириб топиш бўйича халқаро тавсиялар ишлаб чиқишдан иборатдир. Бу тавсиялар зилзилалар жуда катта зарар келтираётган, лекин уларнинг даракчиларини аниқлаш юзасидан иш бошлаб юборилмаган мамлакатлар учун жуда муҳимдир.

Шу йилнинг 27 майидан 31 майигача Тошкентда бўладиган халқаро комиссия симпозиуми ҳам ана шу масалани ҳал қилишга хизмат қилади. Симпозиумда 20-га яқин мамлакат олимлари иштирок этишади, 50 дан ортиқ докладлар ва ахборотлар тингланади.

Тошкентдаги симпозиум сейсмолог олимларнинг халқаро алоқаларини янада мустаҳкамлаш, зилзилалар даракчиларини аниқлаш ва бу билан у келтирадиган вайронгарчиликлар олдини олиш каби олижаноб ишга хизмат қилади.

ДАҲОНОМА

(ФОРС ЛАТИФАЛАРИ)

ДАҲО ТАБИБ ҲУЗУРИДА)

Даҳо бетоб бўлиб қолгач, табиб ҳузурига борди.

— Биқиним оғрияпти, — деди у табибга мурожаат қилиб.

— Қайси биқининг оғрияпти? — деб сўради табиб.

Даҳо андак ўйланиб туриб деди:

— Тунда деворга қараб ағанаб ётадиган биқиним-чи, ўшада!

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

«ЎТГАН КУНЛАР»НИНГ ЯНГИ НАШРИ

Биринчи ўзбек романи «Ўтган кунлар»нинг биринчи нашри чоп этилганидан буён орадан салкам эллик йил ўтди. Абдулла Қодирийнинг ўзи «янги замон романчилиги билан танишиш йўлида кичкина бир тажриба, яна тўғриси, бир ҳавас...» деб камтарона таърифлаган бу ажойиб роман шу ўтган давр ичида кейинги авлод адиблари учун катта бир тажриба мактаби вазифасини ўтади. Романнинг биринчи нашри ўша вақтда қўлма-қўл ўтиб, тез орада севимли китобга айланганн, у тожик, араб, қозоқ ва бошқа қатор тилларга кейинчалик таржима этилгани маълум.

1958 йил охирида «Ўтган кунлар» ўзбек ва рус тилларида яна босилиб, қисқа вақт ичида тарқалиб кетди. Шу роман асосида яратилган ва Ҳамза мукофотига сазовор бўлган фильм асарнинг довруғини яна оширди, уни қайта нашр эҳтиёжи туғилди. Яқинда роман Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти томонидан 150 минг нусхада нашр қилинди. Янги нашрга филология фанлари доктори, профессор Ҳомил Ёқубов «Йирик санъаткорнинг тўнғич романи» сарлавҳали сўнг сўз ёзган.

Мақолада айтилганидек, «талантли ёзувчи, бадиий сўз санъаткори Абдулла Қодирий — Жўлқунбой ўтмишнинг нобоп томонларини қаттиқ қоралаган, ҳаётни, инсонийликни севишга чорлаган, юракка энг яқин эзгу туйғуларни тарбиялайдиган асарларини кенг китобхонлар оммаси, шубҳасиз, севиб ўқийдилар» Серқуёш республикамиз олтин тўйи арафасида қайта нашр этилган «Ўтган кунлар» романи ана шундай асар сифатида қайта-қайта мутолаа қилинишига ишончимиз комил.

АДАБИЁТИМИЗ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Ҳар бир адибнинг ҳаёт йўли ва тажрибаси унинг асарларини, шу асарлар мавзу доираси, дунёқараши ва ҳоказоларни ўрганишда ўзига хос калитдир. Шу боисдан ҳам кўпчилик катта-кичик адиблар ўз таржимаи ҳолларини ёзиб қолдириб, адабиёт учун ижодкор шахснинг роли қай даражада муҳимлигини кўрсатиб ўтганлар.

Ана шу жиҳатдан олганда адабиёт ва санъат нашриётимиз «Адабиётимиз автобиографияси» номи билан ўзбек совет адибларининг таржимаи ҳолларини бир китобда жамлаб нашр қилганлиги диққатга сазовордир. Тўпламда китобхон адабиётимиз асосчилари — Ҳамза, Садриддин Айний, Ойбек, Ғафур Ғулом ёзиб қолдирган ҳамда турли даврда, турли нашрларда дастлаб эълон қилинган автобиографиялари билан танишадилар. Шунингдек, Уйғун, Ғайратий, Миртемир, Шайхзода, Зулфия, Шевердин Т. Фаттоҳ, Ҳабибий, М. Бобоевлар қаламига мансуб таржимаи ҳоллар китобдан ўрин олган. Асқад Мухтор, Ҳамид Ғулом, Рамз Бобожон, Миркмухсин, Шукрулло, Туроб Тўла, Саида Зуннунова, Чархий, Ж. Жабборов ҳам ўз автобиографияларида ҳаёт, йўллари ҳақида қисқача ҳикоя қиладилар.

«Албатта, адабиётимиз автобиографияси бу ерда келтирилганига нисбатан анча бой,— деб ёзади сўзбошида китобни тўпловчи олим Л. Қаюмов.— Чунончи, Абдулла Қодирий, Ҳамид Олимжон, Комил Яшин, Собир Абдулла, Назир Сафаров каби қатор адибларимизнинг автобиографиялари тўпламда йўқ. Сабаби — биз ҳозирча фақат матбуотда эълон қилинган материаллардигина тўпладик... Умид қиламизки, бу хайрли ишнинг давоми бўлади».

Ўн минг нусхада чоп этилган бу китоб адабиётимиз мухлислари, тадқиқотчилар, студент ва ўқувчилар учун муҳим қўлланма бўла олади.

Илҳом СУЛТОНОВ.

Спорт

МЕДАЛЛАР ТАҚСИМЛАНДИ

Ростов-Донда бир неча кун давомида гимнастикачиларнинг СССР биринчилиги мусобақалари бўлиб ўтди. Мусобақаларда муваффақиятли иштирок этган Қуролли кучларнинг биринчи командаси олтин, динамочилар кумуш ва Қуролли кучларнинг иккинчи командаси бронза медалларини қўлга киритдилар.

Шахсий биринчилик мусобақалари ҳам ниҳоятда кескин тусда ўтди. СССРда хизмат кўрсатган спорт мастери Людмила Турищева спорт гимнастикаси бўйича 1974 йилнинг СССР абсолют чемпиони унвонига сазовор бўлди. Ольга Корбут эса кумуш медални қўлга киритди. Чимкентдан келган ўнинчи синф ўқувчиси Нелла Кимга учинчи ўрин насиб бўлди.

УЧИНЧИ ТУР ТУГАДИ

«А» классида қатнашаётган қўл тўпи усталари Тошкентда бир неча кун ўзаро куч синашди. 8 та команданинг учрашувини тошкентликлар зўр қизиқиш билан томоша қилдилар. Мусобақаларда Москва авиация институти командаси ниҳоятда актив қатнашиб, ҳаммадан кўп очко тўплади. Студентлар қарийб барча ўйинларда муваффақият қозондилар ва 38 очко билан биринчи ўринга чиқиб олдилар. Москванинг «Кунцево» спорт клуби эса 30 очко билан иккинчи ўринни, ЦСКА эса 28 очко билан учинчи ўринни эгаллади.

Қўл тўпи бўйича СССР чемпионатининг учинчи тур ўйинларида Ўзбекистон физкультура институти спорт клуби ўн очко билан еттинчи ўринни эгаллади. Чемпионатнинг тўртинчи тури июнь ойида Киев шаҳрида ўтказилади.

ШАХМАТЧИЛАР БАҲСИ

Шахмат бўйича Ангренда ўтказилган Ўзбекистон 39-чемпионатида 1-лигада қатнашаётган энг кучли 14 шахматчи иштирок этди. Учрашувларда олмалиқлик Вячеслав Аъзамов бошқаларга нисбатан муваффақиятли қатнашди. У бирон марта ҳам мағлубиятга учрамади ва 10,5 очко тўплаб, биринчи ўринни эгаллади.

Димитрий Қаюмов билан Павел Богомулов эса Вячеславга нисбатан биттадан кам очко тўплашди ва иккинчи-учинчи ўринларни бўлашиб олдилар. Чемпионат ғолибларидан беш киши келаси йилда олий лигада ўйнайди.

ТОШКЕНТЛИКЛАР ОЛДИНДА

Ёшлар спорт ўйини программасида яна икки тур бўйича мусобақалар бўлиб ўтди. Отиш спорти ва классик кураш бўйича ўтказилган бу мусобақаларда тошкентлик ҳамда андижонлик спортчилар биринчи ўринни эгаллашди.

Ҳозирча ёшлар спорт ўйини программасида спортнинг етти тури бўйича мусобақалар бўлиб ўтди. Бу мусобақаларда 692 очко тўплаган Тошкент шаҳри спортчилари пешқадамлик қилмоқдалар. Тошкент области командаси эса 492 очко билан иккинчи ўринда келмоқда. Яна спортнинг тўққиз тури бўйича мусобақалар бўлиб ўтади.

ТОШКЕНТ. Черданцев ва Луначарское кўчалари кесишган жойда бунёд этилган кўп қаватли турар-жой бинолари.

И. Глауберзон фотоси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ФЕСТИВАЛЬ ФИЛЬМЛАРИ

«ДАЛАГА ҚАЙТИШ» [ВДР]

Вьетнам халқига жуда кўп қайғу-алам келтирган кўп йиллик агрессорларнинг урушига якун ясалди. Она қишлоғига инвалид аскар Ле Ван қайтмоқда. Унинг қўлини уруш майиб қилган бўлса ҳам руҳи тетик. У вайрон бўлган қишлоқни тиклаш учун қўлидан келганча ишлашга интиларди.. Ле Ван ўзига нисбатан жуда ҳам талабчан, шунингдек атрофидаги кишиларга ҳам. У бригадир бўлиб ишлай бошлайди. Бригадада бюрократ, шахсий манфаатини кўзловчи ишёқмас кишилар билан кураш олиб боради. Ле Ван курашда ғалабани қўлган киритади ва ҳукумат томонидан тақдирланади. Бироқ, катта мукофотга сазовор бўлса ҳам у ўзини ишчилар билан бирга деб ҳисоблайди, инвалидлигига қарамасдан дала меҳнаткашлари билан ҳамкорликда ишлайди.

«Далага қайтиш» фильмининг қисқача мазмуни шундан иборат. Уни режиссёр Бать Диеп экранлаштирган. Бош ролларни Нгок Тхиу, Тхиу, Тхань Лоан, Ву Хао, Хоант Лонт ва бошқа артистлар ижро этишган.

«БОББИ» (Ҳиндистон)

Бу фестивалда машҳур ҳиндистонлик режиссёр Раж Капур тошкентлик кинотомошабинларга янги икки серияли рангли «Бобби» фильмини олиб келди. Бобби Раж Нат деган йигитни севиб қолади. Раж Нат-мамлакатдаги таниқли бойнинг ўғли Бобби ва Ражнинг никоҳларига Ражнинг ота-оналари қаршилик кўрсатиб бу никоҳ бизга муносиб эмас, деб ҳисоблайдилар. Натижда ёшлар ўз ота-оналарини ташлаб кетишга мажбур бўладилар.

Раж Капурнинг янги фильмининг қисқача мазмуни шундан иборат. Унда анъанавий қўшиқлар, рақслар киритилган. Раж Нат ролида Раши Капур ўйнайди. Бу актёр кино мухлисларига «Менинг исмим-масхарабоз» фильми орқали таниш. Бошқа ролларни Димпа Кападна, Пран, Премнат, Соня Сахни ва Дурга Хоутлар ижро этишган.

«ЯПОНИЯ ҲАЛОКАТИ» (Япония)

Япония илмий-фантастик фильмлари бутун дунёда муваффақият қозонмоқда. Учинчи жаҳон кино фестивали кунлари тошкентлик кинотомошабинлар кенг экранли, рангли «Япония ҳалокати» фильмини томоша қилишади.

...Океан тубига тушган бир группа олимлар улкан ўпирилишни аниқлайдилар. Фактларга асосан улар Япония яқин келажакда улкан ҳалокатга йўлиқади ва мамлакат ер юзидан йўқолиб кетади, деган фикрга келадилар. Уларнинг хабарлари тасдиқланади. Токио ва бошқа шаҳарларда кўпгина талафот берган зилзилалар рўй беради. Деворлар остида миллионлаб кишилар қолиб кетади, уларни сўнгсиз олов қамраб олади. Ҳукумат бутун японияликларни бошқа планетага эвакуация этиш учун қарор қилади. Океан Японияни ютади. Лекин, халқ сақланиб қолинади...

Фильмни режиссёр Сиро Наритани экранлаштирган. Бош ролларни Тейдзю Кобаяси, Тецуро Танба, Хироси Фуджиока, Айюми Исида ва бошқалар ижро этади.

Суратда: фестиваль иштирокчиси нигериялик Эдвард Асу тошкентлик кино томошабинларга дастхат ёзиб бермоқда.

С. МАҲКАМОВ фотолари.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 28 V да **Тановор,** 29 V да **Аида,** 30 V да **Майсаранинг иши.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28 V да **Комиссия,** 29 V да **Ўғирланган умр,** 30 V да **Комиссия.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 29 V да **Жоним фидо,** 30 V да **Олифта.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Кўҳна деворлар — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Тергов тугади... энди унутинг! — ҲАМЗА номли, С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Ёввойи қалб — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Абитуриент қиз — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНАДИ

29 МАЙ КЕЧ СОАТ 8 ДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

ИБРОҲИМ РАҲИМ асари. ҲАМИД РАҲИМОВ музикаси.

„ЖОНИМ ФИДО“

Икки пардали музикали драма.

Постановкачи режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Б. ИХТИЁРОВ.

Дирижёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Н. ХАЛИЛОВ.

Рассом — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Г. А. ВИЗЕЛЬ.

Балетмейстер — Ш. АҲМЕДОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и облисполкома
БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26. ТЕЛЕФОНЛАР: Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р—02505. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри. Индекс 64634. А—2503.